SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 220. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 16, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 220 РІК XCVII

ПРЕМ'ЄР КАНАДИ ПЕРЕПРОШУЄ ЗА ІНТЕРНУВАННЯ

Торонто. — Тижневик „Новий Шлях" інформує, що прем'єр Канади Браєн Малруні, звертаючись до італійсько-канадського зібрання 4-го листопада, заявив: „В імені уряду і громадян Канади я висловлюю повне і недвозначне перепрошення за заподіяні кривди нашим канадським громадянам італійського роду під час Другої світової війни", називаючи це „брутальною несправедливістю".

Він також в цій категорії громадян назвав канадців українського, китайського і жидівського роду.

Присутній під час проголошення цієї декларації представник Президії КУК, адвокат Ігор Бардин, погратулював з того приводу прем'єрові Канади, пригадуючи йому, що найдовше інтернованими ще під час Першої світової війни були українці-канадці, якого факту до цього часу не визнано, ані не признано жодного відшкодування потерпілим.

Прем'єр Канади був свідомий того факту і ця справа мала бути предметом зустрічі прем'єра Канади з представниками Конгресу Українців Канади 13-го листопада в Едмонтоні.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ УКРАЇНИ СТАВ В.ФОКІН

Київ (УНІАР, УПА). — Тут в середу, 14-го листопада, депутати Верховної Ради більшістю голосів обрали на пост голови Ради Міністрів України Вітольда Фокіна, який був заступником Віталія Масола до резигнації останнього.

Як уже повідомлялося, на пост голови Ради Міністрів вже кілька разів висували різних кандидатів, але жоден з них не отримував потрібної кількости голосів. В середу на цей пост вдруге висунули кандидатуру В. Фокіна, який раніше також не здобув потрібної кількости голосів, але тепер він був єдиним кандидатом і з 377 присутніх за нього проголосували 332 депутати. Народна Рада не висувала свого кандидата.

Кореспондент УНІАР Віктор Федорчук повідомляє, що сесія Верховної Ради проходить у складних умовах. Після десятиденної перерви сесія розпочалася 12-го листопада і в цей день відбулося три демонстрації — дві біля стін Верховної Ради і одна на Хрещатику.

На площі перед будинком Верховної Ради, як уже інформувалося, відбулася демонстрація комуністів з червоними прапорами, організовано навезених з південних областей України. Поряд з ними влаштували несанкціонований мітинг працівники міліції, які вимагали негайного прийняття закону про міліцію та покарання людей, які роззброїли полковника міліції, одягненого у цивільне, коли той 7-го листопада накинувся з кулаками на жінку. Працівники міліції звинувачують народного депутата С.Хмару в глумові над представником правоохоронних органів. Насправді полковник кримінального розшуку Ігор Григор'єв був одягнений у цивільне і ніхто не міг знати чи належить він до правоохоронних органів. Крім того, звання полковника не дає йому права на безпідставне побиття жінки. Прокуратура намагається порушити карну справу проти народного депутата Степана Хмари, але дискусії навколо цього діють не на користь, а на шкоду полковникові. Після показу по телевізії інциденту з затриманням полковника, знятого працівниками міністерства внутрішніх справ, численні громадяни впізнали Григор'єва і до преси почали надходити повідомлення, що полковник Григор'єв 1988 року брав участь у розгоні демонстрації у Києві. Громадяни його впізнали на телевізії та засвідчують, що цього полковника завжди бачили тільки в цивільному одязі й завжди він провокував бійки. Наприклад, Ольга Гейко засвідчила, що 26-го квітня 1988 року, під час першої екологічної демонстрації в Києві, організованої УКК, І. Григор'єв, назвавшись „простою совєтською людиною", ударив її в живіт

(Закінчення на стор. 5-ій)

Центр каже „нєт" Україні

Москва. — Газета „Ізвестія", орган Верховної Ради СССР, помістила у числі з 9-го листопада коротку замітку під заголовком: „Хотять отримати статус спостерігачів".

Йдеться про те, що міністер закордонних справ УССР Анатолій Зленко передав міністрові закордонних справ Франції Роляндові Дюма спеціяльну ноту-прохання від уряду України, у якій говориться, що Україна має моральне й політичне право стати повноправним членом європейської спільноти і в цьому характері брати участь в Паризькій конференції сигнаторів угод про безпеку і співробітництво в Европі.

Ноту міністра Зленка підтримало представництво Української ССР до Організації Об'єднаних Націй, яке розіслало листа міністерства закордонних справ України усім членським державам згаданої спільноти і висловило надію, що прохання України буде позитивно розглянене.

Дипломатичне потягнення України — це наслідки декларації про суверенітет республіки, яка була прийнята більшістю голосів депутатів Верховної Ради Української ССР в липні цього року. В декларації говориться, що Українська ССР вважає себе повним партнером в міжнародних справах і бажає брати участь у гельсінському процесі і всіх інших европейських структурах, — пише згадана газета.

Автор замітки А. Шальнєв, кореспондент „Ізвестій" в Ню Йорку від себе додає, що А. Зленко сказав йому, що справа спостерігача для України на Паризькій конференції була предметом розмов з Москвою. Оцінюючи інформацію отриману в кулуарах ООН, переговори київських представників з Москвою закінчилися фіяском. Москва дала до зрозуміння, що вона не готова підтримувати аспірації України, скерованої на розширення зв'язків Української ССР на міжнародному форумі, в тому числі також на згаданій конференції в Парижі. Після того, Україна звернулась безпосередньо в Париж і просила поставити її прохання на вирішення відповідних комісій.

На запитання кореспондента чи міністер Зленко вірить у позитивне полагодження, останній відповів: „Залишилося мало часу, але ми питання поставили і будемо ставити в майбутньому, бо таке право нам належиться".

М. ҐОРБАЧОВ ПЕРЕДБАЧАЄ КРОВОПРОЛИТТЯ У ВИПАДКУ РОЗПАДУ ІМПЕРІЇ

Москва. — Пресові агентства, зокрема Ассошієйтед Пресс і совєтське ТАСС інформують, що генеральний секретар ЦК КПСС і президент СССР з диктаторськими повновластями Михаїл Горбачов, виступаючи перед військовиками, які були обрані депутатами до верховних, обласних і районових рад виразно і недвозначно натякав, що у випадку розпаду імперії на теперішньому обширі Совєтського Союзу може вибухнути велике кровопролиття міри якого навіть не можна ще сьогодні визначити.

Союзний договір, на його думку, який передбачає добровільне об'єднання суверенних республік є, як каже М. Горбачов, останньою можливістю зберегти нормальну форму правління і поправити економічний стан „батьківщини". Очевидно, під „батьківщиною" М. Горбачов розуміє комуно-московську імперію, яка за останніх 70 років вимордувала понад 40 міл. людей, в більшості з-поміж поневолених Москвою народів.

Чи може при розпаді цієї кровавої і диявольської імперії, як говорив свого часу президент Роналд Реґен, загинути більше, — запитують політичні аналітики і знавці підсовєтської проблематики.

„Говорячи звичайною вояцькою мовою, — сказав Горбачов, — Союз суверенних республік — остання лінія оборони, за якою вже видніє обрій повного розпаду".

Повідомлення з Москви має суперечливий характер. Кореспондент газети „Вашінгтон Пост" Майкл Диббс пише, наприклад, що Горбачов погодився на сформування „коаліційного" уряду, з включенням до нього міністрів з Російської федерації, але в інших повідомленнях говориться, що із зустрічі Бориса Єльцина з М. Горбачовим, яка відбулася в неділю, 11-го листопада, нічого не вийшло і вони фактично не осягнули бажаної цілі. Знову ж кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Френсис Клайнс пише, що президент РСФСР Б. Єльцин домагався таких ключевих постів, як прем'єр-міністра і міністра оборони СССР, але є мало правдоподібним, щоб Горбачов погодився відсунути від влади впливових Ніколая І. Рижкова і маршала Димітрія Язова, які тепер займають ці пости.

Совєтське агентство ТАСС подає дуже скупі інформації про ці справи і каже, що виглядає дуже неправдоподібною така „коаліція", яка не матиме світлої майбутности. Зрештою, — каже далі ТАСС, — президент СССР М. Горбачов вже виразно зайняв становище до союзного договору суверенних республік в оновленому СССР, до збройних сил, фінансів, національних добрив тощо. Відповідаючи на запитання одного із старшин армії Горбачов заявив, що вважає усі три Балтійські республіки складовою частиною совєтської території і підкреслив, що всі закони прийняті там не вважаються дійсними.

От так менш-більш виглядатиме „оновлений" СССР в майбутньому.

Здається більш ясно М. Горбачов не міг сказати і ті, які вважають його реформатором СССР повинні позбутись шкідливих ілюзій і поставити його на рівні всіх інших совєтських імперіялістів, які досі керували імперією, — заявили розумні аналітики, серед яких є чимало прихильників свободолюбної концепції для Прибалтики. ТАСС також інформує, що президент СССР є противником всякої спекуляції про державний переворот з допомогою збройних сил СССР. Чимало військовиків, очевидно російських імперіялістів, закликали Горбачова покінчити з „багатовладдям" і забезпечити пошанування всесоюзного законодавства.

Виглядає, кажуть спостерігачі, що на горизонт висувається новий альянс, але не між Єльциним і Горбачовим, а між Горбачовим і армією.

Вимагають звільнення Я. Демидася

Тернопіль (УНІАР). — Тут у неділю, 11-го листопада, з ініціятиви демократичних організацій відбувся мітинг на тему захисту прав людини. В акції взяли участь народні депутати України і СССР, які виступили за негайне звільнення з ув'язнення голови Обласного Комітету захисту УГКЦ Ярослава Демидася.

Викрадення і арешт Я. Демидася здійснені без жодних підстав, тому учасники мітингу уважають це спробою розпочати нову хвилю репресій в Західній Україні.

Поряд з вимогою припинити переслідування громадян з політичних причин, учасники мітингу вимагали деполітизації правоохоронних органів та узгодження їхніх дій з владою на місцях. Були заклики до створення загонів громадянської самооборони.

Як повідомив кореспондент УНІАР Іван Дмитрик, подібні мітинги з участю багатьох тисяч людей відбулися і в інших населених пунктах області. Від 10-го листопада триває пікетування численною громадою УГКЦ будинку тернопільської обласної прокуратури з вимогою звільнити Я. Демидася, який 6-го листопада оголосив голодівку і тримає її дотепер. Громадськість Тернопільщини не хоче замиритися з фактом арешту релігійного активіста, який виступав як справжній захисник народу і християнської законности і якого тепер утримують у в'язниці Московського району Києва.

Група тернопільчан 12-го листопада виїхала до столиці України для пікетування будинку Верховної Ради, яке й розпочали 13-го листопада, тримаючи гасла: „Негайну волю Ярославові Демидасю!", „Згинемо, але не допустимо розправи!" й також заклики на захист Степана Хмари, О. Ємця та інших депутатів з Народної Ради, проти яких повстає консервативна більшість у Верховній Раді. Народний депутат Левко Горохівський 13-го листопада зустрівся з Я. Демидасем, який голодував уже восьмий день.

Голова Уряду УНР виїхав до Европи

Філядельфія (УІБ). — На запрошення представництва Уряду УНР та Крайового Об'єднання Прихильників Державного Центру в Англії, голова Уряду УНР в екзилі проф. Іван Самійленко виїхав до Европи і в другій половині листопада відвідає українську громаду в Лондоні та в інших містах Великобританії.

Голова Уряду має також ряд інших урядових справ до полагодження в Парижі та Мюнхені. Проф. І. Самійленко повернеться до ЗСА у початкових днях грудня цього року.

Японська мистецька галерія виставляла картини Л. Гуцалюка

Ню Йорк. — Тут у престижевій японській галерії Тоямая, 123 Схід, 57-ма вул., відбулася в часі між 18-им жовтня і 6-им листопада виставка картин нашого відомого українського мистця Любослава Гуцалюка. Виставлено 28 картин, з того багато виконаних останньо в 1990 році.

Про цю виставку були згадки в щоденнику „Ню Йорк Таймс", у „Вілледж Войс" та в оголошеннях мистецьких виставок „Ню Йорк Таймсу". В журналі „Франс-Амерік" двічі писали про праці Л. Гуцалюка, в тому Фредерік Буша, в журналі з датою 18-24-го жовтня, статтю під наголовком „Гуцалюк між Парижем і Ню Йорком", в якій сказано, що, „після десятилітньої відсутности мистець українського походження Любослав Гуцалюк виставляє знову в Ню Йорку, презентуючи цілу серію олійних картин". Критик підкреслює, що мистець є урбаністом-конструктором і у нього головною темою є завжди місто та що він шукає постійно наладнання зв'язку між структурами пейзажів, які є ідеалізовані та дуже оригінальні і ніяк не йдуть на дешеву сенсацію.

Не менше похвальна рецензія на цю останню виставку Л. Гуцалюка появилась в газеті „Парк Іст", підписана ініціялами Г.Дж. І. Рецензент пише, що „цей незвичайно талановитий мистець виробив знамениту техніку малювання і його праці захоплюють своєю поетичністю. Його картини Ню Йорку передають таку красу, якої ніхто з нас не очікує від хмарочосів. Але вони з тонким відчуттям мистця перемінюються у барвисті катедри... Хоча мистець має за собою вже 34-річну кар'єру, він підходить до тем своїх картин з молодечою вервою", — пише далі мистецький критик і тут подає теми деяких виставлених картин з Франції і Еспанії. Закінчується критика виставки ствердженням що „ці надзвичайні картини мистця треба конечно побачити, щоб їх зрозуміти. Його вживання бав і світла, зарисів часто немов злитих на овиді, додають ще краси до цієї виставки, яку справді варто побачити".

У французькому журналі „Франс-Амерік" рецензія Ф. Буша прикрашена фотознімкою картини Л. Гуцалюка з 1990 року і відбиткою з каталогу „Галері рояль".

Депутати В. Бедь і О. Нечипоренко виступлять в Ню Йорку

Ню Йорк. — Заходами Карпатського Союзу, Об'єднання Закарпатських Українців, при співпраці з Комітетом Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, тут у п'ятницю, 16-го листопада, о год. 6-ій вечора в залі Дому ОУВФ 136 Друга аве., відбудеться громадська зустріч з двома депутатами Верховної Ради України, членами Руху, представниками Закарпатської і Київської областей — Віктором Бедьом і Олександром Нечипоренком.

Депутат В. Бедь, учасник голодівки студентів в Києві і та О. Нечипоренко поділяться з громадянством найновішими інформаціями з України. Даток 5 дол. від особи.

Р. Рудницький концертуватиме в Україні

Ню Йорк. — Пяніст-віртуоз Роман Рудницький, тепер професор музики Стейтового університету в Янгставні, Огайо, отримав офіційне запрошення від Спілки Композиторів України за підписом голови Мирослава Скорика на вісім концертів у супроводі оркестри у грудні цього року. Весною наступного року він концертуватиме у Києві.

Р. Рудницький востаннє концертував в Англії.

Отримано вістку, що в Україні приготовляється присвячення одного тижня творчості батька Романа, Антона Рудницького, який саме 15 років тому помер в Америці, залишивши багату музичну творчість.

Дніпропетровці отримали другу допомогу

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (Іван Явиляк). — Тут Група Сприяння демократичним силам Дніпропетровської області, що діє на терені Бавнд Бруку та Ню Бранзвику і Українського Села 11-го жовтня відправила чергову допомогу для різних організацій Дніпропетровщини. Цього разу в Україну спрямовано 40 друкарських машинок та три факс-машини на суму 5,600 дол.

Члени Групи Сприяння в Українському Селі перед відправою допомоги дніпропетровцям.

Брак друкарської техніки зв'язує руки активістам в обласних і районових центрах України й уповільнює діяльність організацій за відродження рідного народу. Це спонукало Групу Сприяння обрати одну з областей і спрямовувати туди таку апаратуру, як друкарські машинки, комп'ютери, копіювальні машини, факс-машини і всі тою члени нашої групи збирають пожертви, виїжджають на фестивалі, базари та інші імпрези, продають відзнаки, різдвяні картки та інформують про ціль допомоги.

Наспіло повідомлення від Рухінформцентру та інших пресових незалежних служб, що наслідки допомоги не забарилися: на Дніпропетровщині активізувалася діяльність демократичних організацій. Зокрема почав активно діяти Комітет за Відродження УАПЦ, Рух, ТУМ, УРП, СНУМ, регіоанльна організація Демократичної Партії, Народна Партія. Наприклад, 7-го листопада члени усіх згаданих організацій не взяли участи в офіційному святкуванні большевицького перевороту, а зорганізували альтернативну демонстрацію і мітинг, на які зібралися тисячі людей, а після закінчення мітингу відбувся похід до могили українського історика Дмитра Яворницького, де священики УАПЦ відслужили Панахиду.

На запрошення Товариства Української Мови 12-го листопада до Дніпропетровського приїздила група львівських істориків, які прочитали серію лекцій з історії України. Лекції відбулися в театрі ім. Т. Шевченка та в Будинку Техніки і тривали до 15-го листопада.

Студенти Дніпропетровського активно брали участь у голодівці в Києві та в багатьох інших акціях за відродження України. Таких прикладів активізації відродження національної свідомости вже є багато.

Відчуваючи запал наших зрусифікованих братів, які задумали навіть відродити на Дніпропетровщині українське козацтво, Група Сприяння Бавнд Бруку, Ню Бранзвику та Українського Села з приємністю інформує про це братів-українців діяспори й закликає твори-

(Закінчення на стор. 5-ій)

20-ЛІТТЯ ПАРАФІЇ

Блумінгдейл, Ілл. — Святочним бенкетом відсвяткує тут парафія св. Андрія своє 20-ліття в суботу, 24-го листопада, в авдиторії ім. Івана Трухлого. На бенкеті буде нагороджений грамотою меценат д-р Юрій Трухлий за княжий дар 200,000 дол. на будову церкви.

У СВІТІ

РАДА МІНІСТРІВ СССР і президент СССР Міхаїл Ґорбачов також одобрили і привітали ініціятиву марокканського монарха Гассана, який пропонує скликати в Тунісі панарабську конференцію, темою якої мала б бути виключно справа конфлікту на Близькому Сході і полагодження спорів мирними засобами. Про позитивну поставу СССР до цієї справи повідомив кореспондентів секретар президента М. Ґорбачова, Віталій Ігнатенко. „Всяка ініціятива, яка ставить своєю ціллю полагодення конфлікту мирним способом, буде розглядатися нами, як позитивний крок", — заявив Ігнатенко.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс і совєтське ТАСС повідомили, що керівником відділу інформації при міністерстві закордонних справ СССР буде скоро наймейнований Віталій Чуркін, який замінить на цьому пості 58-річного Ґеннадія Ґерасімова. Останній буде назначений амбасадором СССР до якоїсь европейської країни. В повідомленні ТАСС говориться, що Чуркін незабаром перейме свою нову функцію і стане корисним співробітником міністерства і міністра Едуарда А. Шеварднадзе. Чуркін — один із здібних молодих дипломатів, який на 38-му році життя вже позначився численними корисними ініціятивами, — каже ТАСС. Чуркін працював якийсь час в амбасаді СССР у Вашінґтоні і добре володіє англійською мовою.

У ВІВТОРОК, 13-ГО ЛИСТОПАДА, міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе прийняв в Кремлі делеґацію Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), очолювану головнокомандуючим військами НАТО американським генералом Джаном Ґалвином. Під час розмови обидві сторони заторкнули питання майбутнього НАТО і Варшавського Пакту. Останній, до речі, і так розпадається, а звільнені від комуністичних впливів колишні сателітні країни, зокрема Мадярщина, Чехо-Словаччина, Польща та інші тільки чекають нагоди, щоб вийти з тієї мілітарної організації.

ҐАЗЕТА „ВЕЧЕРНАЯ ПРАГА" повідомила, що колишній прем'єр-міністер Чехо-Словаччини Богуслав Гнюпек, який 17 років займав цей пост в комуністичному уряді, стане незабаром перед судом і відповідатиме за злочини, які відбувалися під час його урядування. Комуністи в Чехо-Словаччині мають вийняткове щастя, бо тамошні суди визначують для них майже символічні вироки тільки для того, щоб показати спільноті, що уряд комуністів був злочинним.

В АМЕРИЦІ

ПЕРЕД ВИБОРАМИ, ЩО відбулися у перший вівторок листопада, посадник міста Ню Йорку Дейвид Дінкінс запропонував свій плян поборювання злочинности. Цей плян вимагає однак допомоги у висоті 1,8 біл. дол., щоб перевести відповідні заходи. Як тепер показується, цей плян за яким мали на вулицях Ню Йорку появитися сотні додаткових поліціянтів, треба відложити принаймні на рік тому, що Д. Дінкінс не має підтримки стейтових чинників у Олбані.

ДОСЛІДНИКИ НЕДУГИ АІДС вже перед шести місяцями відкрили, що лікування стероідними гормонами запалення легенів, які звичайно є у хворих на АІДС смертельними дає дуже добрі висліди. Однак вістку про це дослідники стримали і подали до загального відома щойно тепер, бо хотіли щоб вперше їхні висліди були опубліковані в медичному журналі, так як інші нові лікування в ділянці медицини. Це однак викликало загальне обурення тому, що можна було за цей час рятувати життя багатьох пацієнтів.

ПІДСТАРШИНА АМЕРИКАНСЬКОЇ Крайової ґвардії, який відслужив вже в ній шість років, а тепер покликаний до служби в бльокаді проти Іраку, подав до суду зажалення, що Президент не має права сам започатковувати воєнні дії, а це повинен зробити Конгрес. Справа опинилася тепер в суді і це буде перший випадок, що хтось поставив під сумнів правильність дії президента Джорджа Буша відносно конфлікту в Перській затоці.

ГРУПА КОНСЕРВАТИВНИХ республіканців здобула більшіть важливих постів в Сенаті й це є в більшості молоді члени Республіканської партії.

ЦЕРКВА ОБ'ЄДНАННЯ під проводом Сан Мюнг Муна, яка діє на терені ЗСА, поширила тепер свої зацікавлення на евентуальних прихильників з терену СССР. Кілька соток студентів або абсольвентів вищих шкіл із СССР приїжджають тепер на „перевишкіл" до ЗСА з тим, що Церква Об'єднання оплачує їхню подорож та перебування в Америці. Як відомо, в квітні С.М. Мун відвідував Міхаїла Горбачова і заявив готовість допомогти економічній та політичній перебудові. Досі тут перебували вже три більші групи студентів із СССР, як гості С.М. Муна.

ЗАПУЩЕНИЙ НЕДАВНО з Кейп Канаверал на Фльориді військовий сателіт наглядатиме за рухами військ і військовою індустрією в Іраку. Керівники бази на Фльориді відмовились від всяких коментарів і взагалі від розмов з кореспондентами на тему запуску сателіта, що його в орбіту викинула ракета „Титан-4". Цивільні спеціялісти однак думають, що сателіт має за завдання допомогти військовому командуванню ЗСА і альянтів зібрати якнайбільше інформацій про розположення і рухи військ іракського диктатора Саддама Гуссейна.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274 6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Тел (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки money orders виставляти на Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Нова роля монарха

Люди в Америці заінтриґовані подіями в обширі Перської затоки і стурбовані можливістю загину тисяча чоловіків і жінок на пустелі Савдійської Арабії. Українці з натугою стежать за подіями в Україні і шукають за вістками про Україну у міжнародній пресі. Але світ великий і діються в ньому деякі дійсно цікаві речі. У минулу неділю була інтронізація 125-го з черги імператора Японії. З'їхались на цю параду достойники з 158-ми країн, — Великобританію репрезентував наступник престолу князь Чарльз, Америку — віцепрезидент Дан Квейл. 2,500 осіб — японців і чужинців — були безпосередніми учасниками офіційної частини церемоніялу. Цікаве у тому церемоніялі — як то сполучено у ньому закохання японців у своїй народній традиції поруч із найбільш модернізацією техніки.

Японія — конституційна монархія. Японські історики вираховують існування теперішньої династії від 7-го сторіччя перед народженням Христа. В особі монарха вбачали божеську персоніфікацію. Переможець Японії у Другій світовій війні ген. Даґлес МекАртур продиктував Японії таку нову Конституцію, в якій обчімхав імператора з його ніби божеського походження та обмежив ролю до суто-репрезентативних церемоніяльних функцій. Але існування в Японії монархії так глибоко врізалося у світогляд японців, що МекАртур мудро залишив той монархічний устрій. Монарх у Японії став символом влади. Трагічним у наслідках для Японії виявився її підступний наскок японського летунства на зосереджену у Перл Гарборі американську морську фльоту 7-го грудня 1941 року. Велетенський промисловий потенціял Америки дозволив їй виграти війну на обох фронтах, при чому Японія потерпіла, як єдина дотепер країна у світі — держава атомових атак на міста Наґасакі й Гірошіму. Як Німеччина в Европі, так і Японія на Далекому Сході зуміли відбудуватися з руїн і стати найбагатшими країнами у світі. Сьогодні Америка має великий клопіт від заливу японським крамом, головно автомобілями американського вільного ринку. Але МекАртур не міг передбачити, що Америці буде потрібна японська збройна сила. Її обмежено в конституції до ролі служби безпеки на внутрішньому фронті, у власній країні. З лекції Другої світової війни японці винесли приктичму мудрість:ніколи не висилати своє військо поза межі країни. Тому заходи американської дипломатії, щоби приєднати Японію до міжнародної військової коаліції на пустелі Савдійської Арабії скінчилися повною невдачею. Японія погодилася покрити частинно кошти американської збройної сили в Савдійській Арабії, але на тому кінець.

Насправжня сила Японії (частинно і Німеччини) не у збройній силі і не в умінні двигнути на вершини рідний промисл, а у врodженій вдачі японської людини. Подиву гідна роботящість, зорганізованість, ініціятивність і солідарність поруч із вічною готовістю принести особисту жертву задля добра батьківщини. Це та магічна сила, яка дозволила японцям (і німцям) після воєнної прогри, після беззастережної капітуляції, піднестися з упадку і здобути назад одно з передових мість в колі народів світу.

Це не значить, що в Японії 100-відсоткова єдність і згода. Церемонію інтронізації Акігіто стерегла змобілізована поліція. Все одно около 2,000 японців влаштували одночасно демонстрацію проти установи монархії і проти нового монарха. Це лівих поглядів люди та жменя республіканців-антикомуністів. Вони викрикували і поліція дозволила їм кричати та демонструвати. Ніяких арештів і тим паче ніяких жертв у людях не було.

Був час, коли після прогри війни проти червоної Москви перестала існувати Українська Народна Республіка, табір українських монархістів (гетьманців) заініціював дебати: республіка чи монархія. Та не в устрої справа, а в людях на вершинах влади і у вдачі народу, з якого ті люди виводяться.

А. Камінський

ДЕЩО ПРО „НОЖИЦІ" МІЖ ДЕКЛЯРАТИВНІСТЮ І ДІЄВІСТЮ

I.

Наглядною недостачею теперішнього офіційного українського політикуму на Україні є своєрідні „ножиці" між його декляративністю і практичною дієвістю, тобто між проголошеними текстами і постулятами поодиноких декларацій, законів та постанов і їхнім фактичним здійсненням. Так, наприклад, дотепер, попри всю широку, хоч короткотривалу евфорію громадськости з приводу схвалення Верховною Радою декларації про державний суверенітет України 16-го липня 1990 року та її безсумнівну політичну вагомість, проголошення цього акту властиво не вийшло поза суто декларативні параметри. Причина цього, очевидно, не в змісті і оформленні декларації, а у відсутності, чи просто бракові певних правно-політичних механізмів, приставлених до самого документу, які мали б здійснити задекльовану суверенність. Ця декляративність, без конечної для її проведення правної виконавчої інструменталістики, притаманна й іншим державнотворчим актам нашого сьогодення, що часто й складається на їхню недостатність, а то й недієздатність.

Це стосується, наприклад, також закону про економічну самостійність Української ССР з 2-го серпня 1990 року, документу теж вельми важливого, що його треба й поставити якраз поруч із Деклярацією про державний суверенітет. Адже цей Закон мав би творити економічні передумови для здійснення і функціонування проголошеної Деклярацією суверенности. Але цей документ теж не менш чисто декларативний і практично недієвий, як і сама Декларація. Він теж не має дієвих законодатних і адміністративних механізмів й інструментів для здійснення економічної самостійности, без якої не може бути мови про політичну суверенність і суверенність взагалі.

Ба більше: закон про міністерства і державні комітети Української ССР, схвалений 3-го вересня 1990 року, — є якраз запереченням економічної самостійности України і перекреслює практично закон з 3-го серпня. Законодавчий акт з 3-го вересня залишає, наприклад, всі головні, основні галузі народного господарства України, такі як енерґетика (включно з ядерною), чорна металургія, хемічна промисловість, машинобудування і приладобудування та інші в руках імперського центру в Москві. І так, не зважаючи на це, що Україна веде перед у приладобудуванні, засобах автоматизації і системах управління, такого міністерства у Києві немає, але воно є у Москві. Так само в Москві, а не Києві, находиться Міністерство сільськогосподарського машинобудування, якому підлягають і Харківський тракторний завод і всі комбайнові, сівалкові та інші заводи сільськогосподарського машиновиробництва.

Зрештою, не таємниця, що сьогодні 95 відс. усіх заводів і підприємств належать всесоюзним міністерствам і „главкам" у Москві, які розпоряджують ними самовільно, по-диктаторськи, навіть не консультуючись з Києвом. І попри все базікання Ґорбачова і його команди про „оновлену федерацію", децентралізацію і поширення прав республік, такий колоніяльний стан України (як й інших республік) постійно закріплюється відповідними всесоюзними законодавчими і адміністративними актами. Так, наприклад, Указ Ґорбачова з 29-го липня 1990 року, „Про взаємодію союзних і республіканських органів у фінансово-кредитних питаннях в період підготовки нового Союзного договору" забороняє взагалі приймати будь-які законодавчі акти „які руйнували б фінансову та банківську систему, що склалася дотепер". А ще раніший всесоюзний закон „про права, обов'язки і відповідальність державних податкових інспекцій" надав Міністерству фінансів (Мінфінові) СССР право скасовувати рішення відповідних міністерств союзних і автономних республік. Тобто практично віддав фінансово-податкову і кредитно-банківську політику в руки Москви.

Як на практиці виглядає ця політика у відношенні до України, в якому закабалено-колоніяльному стані вона тримає Україну, свідчать хоча б такі показники: Україна дає Москві найбільший відсоток від оборотного податку на суму 7.8 млрд карб., в той час, коли, для порівняння, Російська Федерація відраховує для центру на 10 відс. менше, ніж УССР, хоч її територія у 28 разів більша за площу України і завдяки своїм природним й іншим економічним ресурсам вона вважається найбагатшою республікою в Союзі. До речі, прибалтійські і середньоазіятські республіки не сплачують податку від обороту взагалі. А притому, наприклад, за даними з 1988 року, загальний обсяг роздрібного товарообороту державної і кооперативної торгівлі (на особу) виносив на Україні 1,213 крб., в той час як в РСФСР — 1,408, а по цілому СССР — 1,282 крб.

Закінчення буде.

Олександер Серафин

„ВОВЧІ ЯМИ" НА ДОРОЗІ ДО РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В СССР

Верховна Рада СССР 19-го жовтня 1990 року схвалила „Основні напрямні щодо стабілізації народного господарства і переходу до ринку". „Основні напрямні" накреслюють лише загальні принципи, на основі яких щойно буде здійснюватися програма.

Не входячи докладно в кожний із згаданих принципів (гляди „Чи 500 днів до капіталізму в СССР", „Свобода" з 17-го жовтня 1990 р.), спробую тут подати кілька думок, які можливо очікуватиме уряд СССР у здійсненні „Основних напрямних". Перехід з насильної системи на демократичну — тяжкий, навіть за сприємливих умов, і тяжко повірити, щоб далося це зробити директивами згори.

Ментальність люду СССР не основується на звичайному доброму глузді. Його думання не логічне, організоване, методичне; часто емоції беруть верх. Дисципліна, дієвість, ефективність і працьовитість не є прикметами звичайного громадянина. Його не цікавить вирізнюватися, турбуватися, робити угоди і нагромаджувати матеріяльні добра. Совєтський громадянин є заздрісний за тих, які пробують вирізнятися і змагають до покращання свого життя. Він позначається непрактичністю і химерним ставленням до праці.

Економісти і політики обвинувачують командну економію і насильну центральну контролю у творенні послушного, пасивного робочого ринку, який позначається безділлям у праці, низькоякісною працею, відхиленням від обов'язків, відсутністю, низьким рівнем духу і алькоголізмом. Цинізм і справжнє шахрайство проникають у цілу систему. Керівники промислу і місцеві партійні постійно обманюють своїх зверників, звітуючи про успіхи виробництва. Совєтський громадянин не любить рискувати — він консервативний і обережний. Можливість безробіття стає жахом, бо в суспільства мало досвіду і сили йому протидіяти. За державними даними, приблизно три мільйони людей втратили працю між 1985-1989 роками. Передбачають, що до кінця цього сторіччя без праці опиниться ще додаткових 15 мільйонів.

Народні маси очікують впровадження змін згори. Вони не розуміють, що справжня демократія і дійсні економічні зміни повинні прийти знизу, як і теж протиставляться ідеї, що їм самим треба буде змінитися. Трансакція продажу великих державних підприємств приватним особам проходитиме з великими труднощами. Більшість громадян СССР не має жодного поняття про біржу, про власність шерів і т.п. Між іншим, заснування біржі з елементарними трансакціями передбачається аж в 1992 році. Крім цього, громадяни в загальному не спроможні на інвестування. Їхньою першою турботою є закуп харчів і одежі. Держава мусить в якийсь спосіб помогти громадянам — безвідсотковими довгоренцевими авансами або позичками. Пов'язане з приватною власністю є також питання права працівників. Хто буде членами правління підприємств — який голос дати працівникам у веденні підприємства? Відповідь на це питання буде мати вплив на допущення професіоналістів до керівництва підприємств.

Звідки візьмуться кадри фахівців? Чи далі члени партії будуть ними, яких ще є біля 18 мільйонів і які обороняють свої позиції. До кого може звернутися підприємство за допомогою. Протягом 70 років диктатура поборювала філософію незалежности. В СССР не має ще початків демократичного способу думання і розв'язування проблем. До цього дійде згодом, якщо дозволять і виплекають індивідуальну ініціятиву. Багато легше щось змінити, якщо загал розуміє пропоновані зміни. Багато часу і виховання буде потрібно, щоб загал зрозумів і повірив, що пропоновані зміни будуть кращими. Із занепадом теперішнього життєвого стандарту, загальна громадськість порівнює перебудову з занепадом життєвого рівня, а не його покращанням. Дотепер в СССР була повна опора на Комуністичну партію і на статус в партії, а не на ефективність завідуючих.

Ще інше питання, пов'язане з приватною власністю. Хто, і в який спосіб встановить ринкову вартість цих підприємств? Яке буде на них запотребування? Яку ролю будуть грати республіки в цих справах? Знаємо з досвіду Польщі, що нові приватні власники замість знижувати кошти товарів і вводити покращання, натомість підвищують ціни, щоб швидше розбагатіти. Така акція має вплив на попит консумента і з тим на прибутковість капіталу, але може спричинити безробіття. Багато совєтських працівників вимагає більше активности, більше товарів, але вони одночасно протестують проти пропозицій вільних цін і проти знесення субсидій.

Мільйони громадян СССР щиро вірять у вільний ринок. Вони побоюються, що їх обманять і перехитрять. Заробіток — у їхньому розумінні, — неморальний. У такій ситуації, пропоновані зміни дуже довго і повільно переводитимуться у життя.

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Різдвяні побажання до українців у війську

Уже четвертий рік підряд УНСоюз веде акцію розіслання різдвяносвяточних побажань до українців, які служать в американському і канадському війську. Ця акція була успішною і тому повторюємо її знов цього року. Про збірку прізвищ і адрес будуть поміщені оголошення у „Свободі" та „Українському Тижневику".

Ми знаємо, що українці служать в американських і канадських збройних силах, чи то в активній службі на Близькому Сході, на базах армії, морської піхоти, летунства, прибережної сторожі, на воєнних кораблях, в амбасадах, а у випадку канадських збройних сил, зберігають мир між ворогуючими військами на Близькому Сході.

Знаємо, що наші військовики будуть вдячні за ці побажання, де вони не були б у світі.

Український Народний Союз закликає всіх читачів присилати імена і прізвища осіб, які служать своїй країні.

УНСоюз вишле їм 10-го грудня різдвяносвяточні побажання, якщо отримає виповнену анкету з нашого оголошення про цю акцію. Можна також слати без анкети дані: ранґу, ім'я і прізвище та військову адресу. Лист слід адресувати до: Fraternal Activities Coordinator, Ukrainian National Association, 30 Montgomery Str. 3rd fl., Jersey City, N.J. 07302.

Андрій Воробець
координатор

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРОХАННЯ З УКРАЇНИ

Слава Ісусу Христу!

Дорогі брати і сестри з Канади.

Я Рибак Ксеня Степанівна, 1942 року народження, з України, Львівської області, Золочівського району, село Розворяни. Село наше маленьке–150 сімей. Була в нашому селі церква і згоріла в 1959 році, лишився один попіл, тепер ми будуємо нову велику церкву. Хата в хату збираємо гроші, по черзі ходимо до роботи, хочемо закінчити церкву і треба нам всього дуже багато, а село бідне, нічого не маємо тільки голі стіни.

Дорогі брати і сестри! Ми всі Вас дуже просимо пригорніться хотя трошки до нашої церкви чим зможете, якщо є в Вас можливість. Не гнівайтесь, не відкажіть нам в нашій просьбі. А як всього потрібно багато.

Наша церква св. Ілія.

Зістаньте з Богом, з повагою до вас, Ксеня.

Л. Конєв

Ось вітер виступає з прапорами

Вже чорні хмари ходять над полями,
Окрасць сонця поглинає ніч,
І нам не змити криком чи сльозами
Ті чорні тіні з білизни облич.

Хода несміла і неситі коні,
І невпізнанні наші козаки —
Ніхто вам не заплеще у долоні,
Ніхто не кине з неба вам зірки.

Щасливі, жартівливі і робочі,
Умільці звеселити цілий світ,
Чому не світять ваші сині очі
В безмежжя нерахованих орбіт?

Де ваша слава, ваша Україна?
Де ваша сила і колиска мрій? —
Невже здолала злодійка зміїна?
Хіба всю воду випив суховій?

Дощами, хмари, щедрими дощами
Помийте землю, де трава-полин:
Деревами й зеленими кущами
Хай проростає мертвий шар долин...

Ось вітер виступає з прапорами
І синьо-золотавий мирний світ
Сміється над минулим разом з нами,
Долаючи тривоги давніх літ.

Передруковано з газети „Промінь", Кривий Ріг.

Любомир С. Онишкевич

БУРЯ НАД КИЄВОМ
СТУДЕНТСЬКА СТИХІЯ В ЖОВТНІ 1990 — СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦЯ.

I.

У Києві панувало лагідне й тепле „бабине літо", а осінні каштани золотіли в теплому жовтневому сонці на старинних київських бульварах. Але, коли ми приземлились на Бориспільському аеропорті, то Київ зустрів нас грізною бурею, якої наша столиця не бачила ще з 1918 року...

Ще в Америці ми чули про якусь студентську голодівку, але аж ніяк не сподівались цього, що нас чекало. Вже на летовищі, коли ми прибули ввечері 14-го листопада, сказали нам: йдіть до „наметного містечка" на Площі Незалежности! Ми зараз же туди пішли, як лиш приїхали до гостинниці Дніпро. Площа Незалежности (офіційно — це Площа Жовтневої Революції) зараз же коло Дніпра. На площі чекала нас несподіванка: тут застали ми не жменьку голодуючих запеклих студентів-революціонерів, як ми сподівались, а ціле упорядковане „містечко" з наметів, зі своєю санітарною службою, службою безпеки, духовою опікою... і тисячі, тисячі студентів і школярів. Містечко зайняло цілу південну сторону велетенської площі, під самою статуєю Леніна, мов кепкуючи з нього. Перед містечком — безперервний мітинг (як тепер в Україні називають відкриті громадські зібрання), промовляють різні особи, а багатотисячна юрба слухає, викрикує, аґітує. Всюди — синьо-жовті прапори, взагалі — синьо-жовтим — прикрашені люди. Атмосфера революційна, напружена. Голодуючі, з білими опасками на чолах, розмовляють із людьми, які прийшли їх відвідати й підтримати.

Розмовляємо зі студентами. Вони — із київських шкіл та університетів, а теж із цілої України: Львова, Тернополя, Івано-Франківського, Волині, Донецького, навіть українські студенти із далекого Сибіру й інших частин СССР. Багато голодує вже кільканадцять днів. Декілька вже опинились у шпиталі, але студенти не здаються. Число голодуючих щодня зростає, а число їхніх прихильників досягає вже десяток тисяч. Спершу вони зустрілись із великою ворожістю з боку російського населення Києва: ветерани показували їм дулі, а перекупки кричали на них, чому вони не збирають бараболі, а бавляться в політику... Навіть був інцидент, коли їм принесли затруєну воду і декілька з голодуючих студентів опинились в шпиталі. Але останніми днями опінія населення обернулась в їхню користь. Більшість людей приходить підтримувати їх на дусі, а не з ними сваритись.

Може це тому, що люди зрозуміли, які чисті і неегоїстичні мотиви і цілі акції студентів. Не голодують вони за якісь самолюбні речі, а за всеукраїнські, всереспубліканські цілі: вони вимагають уступлення прем'єр-міністра комуніста Масола, скликання нових виборів Верховної Ради в 1991 році розподілення майна Компартії народові, відбування військової служби лиш у рамках української республіки, і відмовлення підписання нового союзного договору — поки не буде прийнята конституція незалежної України. Одним словом — студенти голодують за вільну державу, за добро і права цілого українського народу.

В очах молодих революціонерів бачимо чистий, молодечий запал і віру в свої сили: „Ми виграємо, ми переможемо, ми здобудемо своє!" Розмовляємо з ними: ось молоденька, 17-літня студентка, Наталка. Питаємо її, чи вона пам'ятатиме ці дні. „О так! Це найважливіша річ, що сталась у моєму житті! Наше життя було таке порожнє, таке без мети, без надії! Ми знали лиш алькоголь і секс і не мали майбуття. Тепер — наше життя сповнене, ми можемо надіятись, у нас мрії! Ми боремось за Україну! Інша дівчина, її приятелька, яка навіть слова не вміє по-українському, каже: „Я й не знала донедавна, що я українка, а я — з козацького роду! Я тепер знаю, хто я, для чого живу...". Ось це наші діти, це наш цвіт, це майбутнє нашого народу...

∴

Довідуємось, що на завтра (понеділок, 15-го жовтня) проголошено студентський страйк і велику маніфестацію. Організатори плянують посилити натиск на Верховну Раду, щоб вкінці примусити до реакції на дії студентів.

У понеділок уже від ранку починають збиратись на Хрещатику студенти й школярі. Хрещатик і вулиця Кірова замкнені, починають формуватись колони демонстрантів. Всюди маси поліції й міліції. Перед Верховною Радою міліція стоїть плече-в-плече п'ятьома рядами. Підходжу до них, розмовляю. Вони не лиш з Києва, а і з довколишніх міст: Вінниці, Житомира, Полтави... Говорю із одним з них, таким кремезним козарлюгою з Черкас, кажу йому, що я з Америки і наївно питаю: „А що це ви тут робите?" „Ну", каже він, „сторожимо". „А що ж це ви сторожите?" „Та... наш уряд". „А від кого ж ви його сторожите?" „Та від тих демонстрантів..." „О — питаю від тих там дітей?" „Так, так", зніяковів він, „від тих дітей"... „А вам не дивно, що ви мусите власний уряд від власних дітей хоронити?" „Ой, дивно, воно, дивно", — признав він, а інші міліціянти навколо потакнули. А вже, як я відходив від нього, то він викрикнув за мною на цілу вулицю: „Приїжджайте знову! На другий раз, то я вже буду по другому боці!"

Але глибоко в парку бачимо ми й не таких доброзичливих поліцаїв: там і загони ОМОН (яких всі звуть „собаками") і карні батальйони, і інші до зубів озброєні шокбриґади. Скільки їх? Казали, тисячі. Одного із нашої групи, який підійшов до них заблизько із відео-камерою, омонівці побили й забрали йому тасьму. Але — „ніхто нічого не бачив, ніхто нічого не знає"...

Коло одинадцятої, під звуки барабанів, починають надходити колони демонстрантів. Скільки їх? Офіційно казали 50,000, але я думаю, що всіх разом нас мусіло бути яких 200,000 (рахуючи за геометричною методою). В колонах студенти, школярі середніх шкіл, а теж безліч кадетів в одностроях із різних військових шкіл. В очі головно кидаються молоді моряки із школи річкової фльоти. Ідуть здисципліновано. По обох боках „живі ланцюги" із демонстрантів, які відсувають публіку, яка десятками тисяч стоїть на тротуарах і підбадьорює демонстрантів. Але вони бадьорі й без цього: безперервно скандування: „Воля Україні!" „Геть Компартію!", „Геть Масола й Кравчука!", „Слава Україні!". Час-від-часу понад площею пресильний свист, коли демонстранти починають свистати, на своїх свиставках. Майоріють тисячі прапорів: синьо-жовті, червоно-чорні, козацькі-малинові, зеленого світу...

Закінчення буде.

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Ч. 34 ЛИСТОПАД 1990

Співпраця з Україною інтенсивнішає

Одне з найголовніших наших завдань — це популяризувати українське мистецтво і культуру. Завдяки останнім подіям, які відбуваються в Радянському Союзі, а на Україні зокрема, виникли великі перспективи для співпраці у різних галузях, і в тому числі в музейництві. За період квітень-жовтень 1990 року Музей відвідало з діловими пропозиціями декілька представників з різних організацій. У квітні на наше запрошення з виставкою „Пам'ятки архітектури та їх реставрація" приїхали директор Українського спеціяльного науково-реставраційного проектного інституту (Львівської філії) Іван Могитич та перший заступник голови Львівської обласної організації Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури Ігор Кудин. У зворотньому шляху вони взяли з собою виставку „Сучасна церковна архітектура діяспори", фотографії церков архітектора Радослава Жука. Виставка експонувалася в липні у Львові в приміщенні „Національного музею" і поїхала далі подорожувати по виставкових залях і музеях України.

Гостюючи в Українському музеї Нью-Йорку, Іван Могитич та Ігор Кудин прочитали доповідь „Про реставрацію і охорону пам'яток історії та культури". Іван Могитич проілюстрував свою доповідь діяпозитивами з об'єктів реставрації пам'яток архітектури, монументального та станкового малярства. Ігор Кудин розповів слухачам про завдання і функції Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури.

У травні зацікавлені слухачі мали нагоду познайомитись з Людмилою Семикіною художницею-дизайнером одягу, правозахисником з 1960-тих років, людиною відданою та закоханою у свій народ, його невмирущу скарбницю народного мистецтва. Як окреслює сама художниця: „Народний одяг — це величезна лябораторія пошуків і вирішення мистецьких засобів в одязі, який органічно пов'язаний з усією соціяльною, духовною, матеріяльною спадщиною людини. Тема її доповіді звучала „Україна і одяг".

Давня дружба зв'язує з Музеєм пані Ірину Сеник — довголітнього політв'язня „Гулагу", поетесу, майстриню художнього вишивання. Її вишивки-мініятюри, які вона створювала в темних застінках в'язниць, відбуваючи тяжке покарання за любов до свого народу, за свої погляди та вірші, в концентраційних таборах, експонувались на виставці „Самвидаву" в музеї у 1979 році. Неодноразово вона передавала свої вишивки до музею, і, приїхавши в гості, завітала до нас, привезла чергову серію закладок, декілька літер абетки, портрети Т.Г. Шевченка та Івана Підкови. Відбулася тепла зустріч її з працівниками музею. Хвилюючі слова залишила у книзі відгуків:

„Народе мій! Талановитий непомірно! Рук твоїх і сердець таланти — дорожчі за перли й діяманти. Дякую. Ірина Сеник".

Представник Українського культурного центру „Гетьман", що у Києві, Кирило Стеценко відвідав музей і пропонував співпрацю між Українським Музеєм у Нью-Йорку та мистецьким відділом Українського культурного центру „Гетьман". Цей центр організовує виставки образотворчого мистецтва і має юридичні підстави організовувати такі виставки поза межами України. Нещодавно у Києві вони зорганізували прекрасну виставку народних картинок „Козак-Мамай" XVIII століття та народних інструментів цього періоду. Це треба врахувати і обговорити питання практичного характеру: як перевозити експонати через океан, хто оплачуватиме їх транспортування, хи і хто друкуватиме каталог до виставок, тощо. Це все надзвичайно коштовні справи. Але спільними зусиллями і доброю волею двох сторін можна побороти ці здавалось би, трудні умови. І як пишуть у своєму заклику організатори центру „Гетьман" — „Шлях до відродження починається з душі кожного".

Побувавши на Україні, директор Музею Марія Шуст розмовляла з багатьма директорами музеїв України. Уклала угоду про співпрацю з Національним Музеєм у Львові, який очолює Андрій Новаківський. Ця угода передбачає обмін виставками, спільне видання публікацій і поштівок з репродукціями мистецьких творів. Марія Шуст говорила про співпрацю з рядом музеїв на Україні, як от з Львівською картинною галереєю (директор Борис Возницький), зокрема про випозичення виставки українського портрета XVI-XVIII ст., щоб експонувати в нашому Музеї. Також Марія Шуст мала розмови з музеєм „Історико-культурний заповідник Старий Луцьк" у Луцьку, із музеєм народного мистецтва у Коломиї, який є і досі найкращим музеєм, що зберігає народну творчість етнографічних груп території Карпат і Підкарпаття. В Опішні йшлося про організацію виставки-продажу народних промислів Полтавщини, а зокрема славної „опішнянської кераміки". У Києві Марія Шуст мала розмову з музеєм Архітектурний заповідник Києво-Печерської Лаври. В Івано-Франківську вона відвідала майстерню мистця Опанаса Заливахи, про персональну виставку його творів Музей веде переговори протягом довшого часу. Усі згадані музеї зацікавлені у співпраці, але практичні вирішення цього питання ще не цілком полагоджені: це питання оплати транспортування творів мистецтва та питання друку каталогів до виставок. Ці угоди є в стадії практичних переговорів та в пошуках „спонзорів", кому не байдужа українська культура та мистецтво. Хоча...

Одна угода уже здійснюється. Це передрук каталогу „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва", автором якого є Тит Геврик. В даний час каталог передруковується у журналі „Пам'ятки України" і видавництво журналу готує його окремою книгою. Редакція журналу зазначає: „Директор Українського музею в Нью-Йорку (США) пані Марія Шуст офіційним листом документально засвідчила передачу права передруку в СРСР каталога „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва" (Нью-Йорк, 1982 р.) редакції „Пам'яток України". Низку умов застеріг автор. У пресі появилось декілька статей та рецензій: Ось що пише в „Пам'ятниках архітектури" доктор мистецтвознавства Г.М. Логвин (переклад з російської мови): „На жаль, ані відділ охорони пам'яток архітектури Держбуду УРСР, ані республіканське Товариство охорони пам'яток історії та культури УРСР нічого не зробили для ліквідації „білих плям" в архітектурі Києва. Цю ініціятиву проявили українці, які живуть за кордоном".

В жовтні на запрошення Музею приїхав доктор мистецтвознавства Дмитро Степовик. Співпраця полягатиме в підготові та опрацюванні монографії про творчість Якова Гніздовського. Одночасно він прочитає цикл лекцій з мистецтва. Дмитро Степовик — старший науковий працівник Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР у Києві доктор мистецтвознавства. Широко відомі його праці з історії української графіки XVI-XVIII ст. та болгарського образотворчого мистецтва. (Здебільшого — це українсько-болгарські мистецькі зв'язки).

Ці контакти з Україною підкреслюють ще раз те, що надзвичайно важливо людям з України, мистцям, музеям мати підтримку нашої інституції. Але ми, на жаль, замалі і забідні, щоб достойно могли представити скарби нашої культури у вільному світі. Надіємось на широку допомогу громади українців в Америці.

В Музеї експонується виставка — „Мистецтво афіші в сучасній Україні"

Цією виставкою Український Музей хоче познайомити глядача з розвитком мистецтва афіші протягом останніх десяти років. Експонуються здебільшого музейні афіші та каталоги до відповідних виставок, а також театральні афіші, реклями товариств та угруповань і окрема реклама до різних подій. Автори — художники Києва та Львова: В. Буглак, Р. Зарицький, О. Дячук, В. Лобода, П. Гуменюк, Павлусенко, Т. Куць, І. Диченко, М. Яців, Ф. Глущук, Г. Покотило, Г. Шевцов, Б. Нісевич, Коваленко, О. Гарасимов, А. Штанько, Кох, О. Лсконцев, О. Стайков, Е. Морозовський, М. Червоткін, В. Шпажко та ряд інших. На виставці представлені афіші, виконані з друкарні великим тиражем та авторські афіші, виконані технікою ліноґравюри, шовкографії, тираж їх невеликий, найбільше — 100 примірників, і тому зараз вони вже є рідкістю. Основну масу цих афіш передали два львівські колекціонери — Роман Фіголь, який подарував їх музеєві, та Роман Демко.

Павло Ковжун — Життя та творчість. 1988 р.

(одна з афіш, що експонуються на виставці).

До виставки підготовано каталог, в якому є перелік афіш, їх автори, техніка виконання та короткий текст — вступ до виставки, автором якого є Стефанія Гнатенко.

Відвідувачам подобається виставка, і це вони засвідчують у книзі відгуків:

„Знаменито! Прекрасна виставка!" — написали Богдан Геруляк та Марта Скорупська.

Нові виставки в Музеї

• В честь довголітнього голови Управи Музею, доктора Богдана Цимбалістого, в середині грудня відкриється виставка творів українського народного мистецтва з музейної колекції. Експонуватимуться твори, подаровані Музеєві та закуплені протягом останніх років на кошти окремих осіб та інституцій, які відгукнулись на наш заклик і вклали в музейну касу гроші для цієї мети. Завдання виставки показати наші нові надбання, щоб люди могли переконатись у тому, що їхні подарунки дбайливо збережені, і лише за браком місця ми не можемо розгорнути великої постійної експозиції, щоб достойніше популяризувати наше народне мистецтво.

• 25 листопада відбудеться відкриття виставки „Малярство Петра Грицика", мистця з України, який мешкає у Чернівцях. Музей представить нью-йоркському глядачеві твори ще одного нонконформіста, творчість якого розвивалась у 70-их — 80-их роках і який досі був невідомий широкій публіці так само, як і більшість його сучасників, які не пішли на компроміс ані в житті, ані в творчості і тим самим зберегли своє обличчя мистця та людини.

Ірина Сеник серед працівників Музею.

Доповідає Ігор Кудин

МИХАЙЛО ГОРИНЬ — ГІСТЬ МУЗЕЮ

Голова секретаріяту Народного Руху України, заступник голови Народної Ради у Верховній Раді УРСР Михайло Горинь відвідав Музей. Його зацікавлення Музеєм було не банальним, а несло діловий характер. Він ознайомився з постійною експозицією Музею, фондосховищем, черговою виставкою, яка експонується зараз у Музеї — „Мистецтво афіші в сучасній Україні", цікавився історією музею та його плянами на майбутнє.

Виставка творів Михайла Мороза

Експонувалась у музеї у травні-червні 1990 року

З відкриття виставки творів Михайла Мороза. Куратор виставки, доктор мистецтвознавства Ярослав Лешко відкриває виставку, зліва Михайло Мороз.

З великим успіхом пройшло експонування виставки творів Михайла Мороза. Було представлено на огляд публіки п'ятидесятирічний доробок мистця. Учень малярської школи Олекси Новаківського, студент Академії Жульєна у Парижі та Національної Академії Мистецтва, учасник багатьох виставок у містах Німеччини, Франції, Італії, ЗСА, прийшов на відкриття виставки в Українському музеї з хвилюванням і трепетом. Як його сприймуть, як оцінять, адже кожна виставка — це відповідальний звіт перед глядачем і оголення своєї душі, своїх таємниць, а глядач різний...

Творче кредо мистця можна окреслити такими словами — глибока віра у Бога і в гідність людства та любов до природи. Це і створює основу його мистецтва, а художні засоби — це талант та праця, невтомна праця щодня. До виставки підготовано каталог, автором тексту якого є куратор виставки — Ярослав Лешко, доктор мистецтвознавства, професор у Сміт-Коледжі. Відкриваючи виставку, він подав ґрунтовний аналіз творчости мистця.

Михайло Мороз Замок Ангела, Рим, 1974 р.

Теплі слова подяки виголосив і сам, розчулений людською теплотою, мистець.

Михайло Горинь серед працівників Музею.

Іван Могитич розповідає про реставрацію пам'яток архітектури на Україні.

Афіша з виставки творів Радослава Жука

ІМПРЕЗА НА КОРИСТЬ МУЗЕЮ

Управа Українського Музею та 67-ий Відділ Союзу Українок Америки організували осінню зустріч в Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії 7 жовтня. Дохід з цієї імпрези 8.5 тис. дол. пішов на Будівельний Фонд Музею. В програмі вечора були: буфет, коктейлі, пісні у виконанні тенора Романа Осадчука та виставка срібних виробів і ювілірних прикрас з галерії Юрія Антоняка.

В Опішні. (зліва) п. Пошивайло, невідома, Тетяна Пошивайло, Софія Геврик, мистецтвознавець Григорій Логвин, Марія Шуст — директор УМ, Олександр Пошивайло, завідуючий Музеєм гончарства в Опішні, Овсій Величко, архітект (працює для Музею).

Збагачення колекцій Музею

Від 1 квітня до 1 листопада 1990 року до Музею надійшло чимало експонатів. Згадаємо деякі з них.

Колекція українського народного мистецтва

Найцінніший придбанням Музею був подарунок д-ра Володимира Пушкаря в пам'ять його дружини Стефанії Чижович-Пушкар. Музей дістав 37 керамічних виробів з осередків гончарства Гуцульщини: Косова та Пістиня. Вони напевно прикрасять майбутні виставки. Також дістав чотири килими, зроблені в 30-их роках.

Гості з України привезли й подарували цікаві експонати з Волині. Ірина Сеник збагатила колекцію численними подарунками, серед них — куснi полотна з вишитими зразками косманських узорів і вишивки церков. Від Олени Березюк надійшли три ткані рушники з Жовківщини. Музей купив велику скатертину з Полтавщини.

Марія Шуст привезла з України подарунок від Миколи Бреуса з Луцька — коловротку (прядку), якою користувалися в його родині в Коростенському районі на Житомирщині.

Стефанія Чижович-Пушкар.

Фотоархів

Надійшов архів піаністки Олі Дмитрів, яка довгі роки була діяльною в українській громаді Нью Йорку, співпрацювала з композиторами Павлом Печенігою-Углицьким, Михайлом Гайворонським. Акомпаніювала численним співакам і скрипалям. В її архіві є портрети композиторів і співаків, серед них — Рудницького та Олександра Кошиця.

Ряд фотографій передала Наталя Лівицька-Холодна, переважно українських політичних діячів в еміграції.

Колекція образотворчого мистецтва

До колекції надійшов щедрий дарунок д-ра Льва

(Закінчення на стор. 6-ій)

Прагнемо мати репрезентативний будинок УМ

Обрана в червні нова управа Музею поставила як першочергове завдання — якнайскорше виплатити решту боргу (мортґедж) за будинок, куплений у 1985 році на Іст 6-ій вулиці.

Цей великий будинок, де раніше містилося м'ясопакувальне підприємство, Музей купив за 1,250,000 дол. Сьогодні його вартість на нюйоркському ринку значно зросла. На цьому може базуватися дальша розбудова Музею.

Від початку року йде виплата боргу за будинок, допомагає, що будинок є винайнятий, рента йде до будівельного фонду. Допомагають комітети розбудови Музею в Рочестері і стейтах Коннектікат та Ню Джерзі. Від 1 січня до 1 листопада 1990 року виплатили близько 100 тисяч дол. плюс відсотки. Ще залишилося 180 тисяч дол. боргу.

Наші зв'язки з Україною і американськими музейниками свідчать про те, як потрібний сьогодні репрезентативний музей у Ню Йорку, що покаже світові історію і культуру України.

Музей дістав допомогу від федеральної установи

Наприкінці минулого року Український Музей подав прохання на фінансову допомогу до Institute of Museum Services. Із 1368 прохань, які подали музеї Америки, задовольнили лише 300. Серед них був і наш Музей, який отримав 33,600 дол. на поточну роботу.

Щоб скласти таке прохання, в ньому необхідно подати інструкцій — як оформляти подібні документи. Особливо та її частина оцінена за зразкову, яка стосується опису, обліку, збереженню та реставрації музейних експонатів.

18 травня цього року відбулося урочисте вручення допомоги від Institute of Museum Service в садку Білого Дому. Від нашого музею була запрошена директор — Марія Шуст.

Урочистість в садку Білого Дому (в центрі First Lady Барбара Буш, третя з правого боку Марія Шуст).

ти ґрунтовний аналіз праці Музею та плян майбутньої діяльности. В наше прохання було включено:

1. Програму праці Музею, в якій висвітлена його основна діяльність по збиранню експонатів, їх збереженню та охороні, а також популяризації.

2. Обгрунтовано написано, що Музей виконує свої завдання на професійному рівні.

3. Представлена праця музею серед громади (освітні програми).

4. Розроблено розсудливу фінансову програму.

5. Розроблено плян на майбутнє.

Цього року ми отримали повідомлення, що частина нашого прохання була включена, як зразок добре написаного тексту, до книги

Слова first Lady Барбари Буш, що були звернені до директорів музеїв на цій урочистості, промовисто підкреслили значення музеїв у загальному розвиткові культури:

— „У ваших руках зберігається культурна спадщина Америки. Ви приносите унікальний внесок до розвитку естетичної освіти наших людей. Ви, директори музеїв, маєте два головні завдання: зберегти колекції у своїх музеях для майбутніх поколінь і спопуляризувати значення матеріяльної та духовної культури, яка закладена в мистецьких колекціях ваших музеїв. Рівень вашої праці допомагає піднести загальний рівень освіти в нашій державі".

Іван Пуйо в селі Нижній Студеній (Верховина), 1990 р. Спостерігає, як старша жінка прядe вовну на куделі (прядці).

Піяністка Таїса Богданська допомогла Музеєві

Таїса Богданська.

15 травня піяністка Таїса Богданська дала на користь Музею концерт, який приніс 1,000 дол. Концерт організував Комітет у Н. Дж. для придбання фондів для УМ і 28-ий Відділ СУА. Концерт відбувся в Сетон-Голл Університеті, Савт-Орендж, Н.Дж.

ІВАН ПУЙО — ЩЕДРИЙ ЖЕРТВОДАВЕЦЬ НА МУЗЕЙ

До будівельного фонду Музею надійшла пожертва від п. Івана Пуйо в сумі 25 тисяч доларів.

Народжений на Карпатській Україні, п. Пуйо отримав середню освіту на батьківщині, вищу — в Німеччині і Америці, до якої прибув 1951 року. Спеціялізувався в економіці — банківництві і біржах. До виходу на пенсію працював як фінансист. Живе в Ню Йорку.

З молодих літ п. Пуйо цікавився образотворчим мистецтвом, відвідував музеї в Празі, Братіславі, Кошицях, Атенах, Будапешті. Також цікавився і далі цікавиться українським народним мистецтвом, збирав вишивки та різні стародавні вироби народних майстрів, які відшукував по селах.

Мавши 18 років, п. Пуйо відшукав на піддашші своєї сусідки у рідному селі, Насті Смерічки, кужіль (куделю) для прядіння. З розповіді Насті виглядало, що ця, зроблена з яворового дерева, кужеля, мала коло 200 років, довгі роки не була в ужитку. Свою знахідку п. Пуйо одвіз до Мукачова, подарував музеєві. Невідомо, чи кужеля там збереглася можливо була знищена під час війни. Багато матеріялів, що їх зібрав п. Пуйо, зокрема цікаві знимки, загинули в роки війни від мадярських вандалів.

Пан Іван Пуйо.

Глибоко зацікавлений в українському мистецтві й етнографії, п. Пуйо рішився підтримувати Український Музей у Ню Йорку. Недавно пожертвував 25 тисяч доларів на його будівельний фонд, за що дирекція Музею і прихильники Музею йому глибоко вдячні. Також вдячні за його подарунки до етнографічного колекція народного мистецтва і фотоархіву Музею.

Адреса Музею: 203 Second Avenue New York, N.Y. 10003. Tel. (212) 228-0110

Музей відкритий від середи до неділі включно від 1-ої до 5-ої год. по полудні.

ВИДАЄ УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
Редагували: Стефанія Гнатенко і Любов Дражевська

ТРИВАЛИЙ ПАМ'ЯТНИК — ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОЄКТ

ЛИСТОПАД 1990 РОКУ

Степан Ворох

Народний Рух України і Гарвардський Проєкт

Про Гарвардський Проєкт, що має повернути українському народові його історичну спадщину, вкрадену московським імперським наїзником написано вже доволі багато. На цій сторінці знову про це говориться, і треба про це згадувати, аж доки не здійсниться цей великий задум, так дуже на часі, якраз у ювілейні роки християнства України.

Доля рішила, що цей амбітний проєкт розпочали і здійснюємо ми українці-еміґранти.

Боже Провидіння покермувало долею світу так, що до цього спасенного діла можуть нині долучитися наші брати-науковці з Української Академії Наук Києва і Львова. Навіть учені інших народів, захоплені виходом перших томів Гарвардського Проєкту, радо включаються в активну співпрацю в ньому. Українська діяспора несе тягар його фінансування. Не зважаючи на те, що за Божим повелінням прийшло до надійних змін в Україні і ми мусимо нести максимальну всебічну допомогу Народному Рухові України за Перебудову, наша ґенерація може бути щасливою, що Бог благословив нас можливостями допомоги українському народові в економічному, політичному і науковому відродженні. Всі ці елементи тісно пов'язані між собою і ані одну з них ми не можемо поминути, якщо бажаємо скорого і повного завершення цього процесу суверенною самостійною українською державою. Наукова документація нашої ідентичности — це фундамент всіх починань у напрямі побудови державного життя.

Завдяки Гарвардському Проєкту і його виданням історичних, духовних надбань нашого народу англійською мовою дізнається весь світ і державні особистості — прем'єри, президенти і державні секретарі то що, що Україна — це не провінція Квібек, ані стейт Каліфорнія як про це висловилась прем'єр Великобританії Маргарет Тачер в столиці Україні Києві кілька тижнів тому.

Тому заклик до української спільноти в діяспорі: жертвуйте на все, що допомагає Україні, але жертвуйте теж на Гарвардський Проєкт, бо це найсильніша наукова зброя в руках Народного Руху в Україні, який бореться за суверенну, самостійну соборну українську державу.

Ніхто нам не поможе. Ми мусимо це самі зробити!

Зустріч Комітету Гарвардського Проєкту з ученими з України 17-го грудня 1989 року в Ню Йорку, в домі НТШ. Сидять (з пропущенням титулів, зліва): В. Баранецький, С. Ворох, Г. Грабович, О. Пріцак, єпископ Михаїл Гринчишин, Марія Крамарчук, М. Цяпка, О. Мишанич; стоять (перший ряд зліва): М. Гута, М. Лабунька, О. Біланюк, Ярослав Ісаєвич, Б. Робак, І. Гайда, В. Ворох, Г. Боряк, Я. Біґун, І. Хамуляк, В. Маркусь. Другий ряд (зліва): В. Калинович, О. Пришляк, С. Хемич, Д. Ґеча.

(фото: інж. Дамян Кордуба)

Управа Українського Народного Дому в Елізабет, Н. Дж. Одержала три томи досекулярної творчости, на який Народний Дім вплатив сімдесят п'ять тисяч долярів. Головна Управа Гарвардського Проєкту і Члени Управи Українського Народного Дому в Елізабет, Ню Джерзі. Сидять (зліва): Джойс Гетман, Ярослав Закаляк, Володимир Сосяк, Михайло Іванців, Михайло Хитра, Михайло Коваль, стоять (зліва): Дамян Кордуба, Павло Боднаренко, Володимир Василяк, Степан Ворох, Роман Граб, Володимир Баранецький, Едвард Мельничук, Богдан Робак.

(фото: Дамян Кордуба)

Людина, чоловік чи жінка, відрізняється від тварини двома спеціяльними дарами, що в'яжуть її з Творцем. Це, поперше, творчий інстинкт. Людина находить правдиве задоволення і щастя тільки тоді, коли вона щось творить.

Сам процес творення, все одно, чи це будова дому, чи конструкція машини, чи шедевр мистецтва, чи врешті літературний або науковий твір, усе те вводить людину у своєрідний транс; вона не тільки забуває тоді про все інше і всі свої сили концентрує на якнайкраще виконання творчого задуму, але находить спокій тільки після „породження" свого твору.

Другий дар це наша туга за вічністю. Всі ми смертні, але, не зважаючи на те, кожен з нас хоче оставити слід по собі. Це значить, що наш інстинкт безсмертности вимагає, щоб наш життєвий шлях мав якусь велику розумну ціль. Ми хочемо, щоб наші діла залишились живими, так, щоб грядучі покоління згадували нас „не злим тихим словом".

Тому людина, як це вже ствердили давні грецькі філософи, суспільна тварина. Всі ми родимося безпомічми: батьки не лише мусять своїх дітей годувати, але одночасно підготовляти до самостійного життя. Це можливе тому, що людина обдарована розумом, який постійно розвиває наш творчий інстинкт.

Сама людина не могла б вдержатися в природі. Тому люди живуть спільнотами. Одно з найбільших досягнень творчости людини — це створення мови, що було передумовою порозуміння і спільної дії. Наступним милевим кроком був винахід письма, яке уможливлювало інтелетуальний контакт поміж живими і мертвими. Тому деякі великі бібліотеки культурних народів мають написи, що характеризують епохальне значення книг: „Тут живуть мертві, а німі говорять".

Шевченко дуже ярко і ясно подає своє розуміння найбільшої людської спільноти — нації: це спільнота живих, мертвих і ще ненароджених.

Щоб існувати, цебто мати засоби для життя, людина мусить постійно розвивати свої творчі спроможності, умові і фізичні, які дають їй потрібну рівновагу духа, забезпечать умови для життя, харчування для себе і створеної собою сім'ї, забезпечення перед усякими загрозами, в першу чергу перед хворобами, фізичними та умовими.

Все це такі складні справи, що одна людина ніколи б з ними не справилась. Тут треба співпраці більшого числа людей. Але це не лише співпраця у синхронному аспекті, тобто співпраця сучасників. Проблеми, які людина мусить розв'язувати, вимагають звичайно довшої праці людських умів, сотні років. Як люди не знали ще письма, то старші віком, що здобули досвід і знання, передавали все те усно новому дорастаючому поколінню. По винаході письма, досвід кодифікується, тобто передається у формі книг.

Омелян Пріцак

ЧОМУ КОРПУС ДОСЕКУЛЯРНОЇ ТВОРЧОСТИ?

Дальшим розвитком у передаванні досвіду було створення шкіл, що із загальних розвинулися в спеціяльні, нижчі вселюдні, вищі, середні, врешті в університети, інститути та академії.

У такий спосіб фахівці, що перейшли вишкіл, мають змогу передавати здобутий довсід молодій ґенерації.

Тут ще раз треба підкреслити, що найважливіша справа в передачі досвіду це — співпраця, довір'я і взаємопошана поколінь: дідів, батьків і дітей.

Щоб співпраця поколінь була можлива, потрібно трьох елементів: віри, відваги та витривалости. Це дуже важкі категорії для осягнення. Вони побудовані на вмілому вживанні розуму. Велика частина людей не любить думати і відповідно діяти; вони воліють піддаватись своїм почуванням і очікувати на чудо.

Машканців нашої плянети ділять на дві групи: розвинені народи й нерозвинені народи. До перших належать в основному західньоевропейці та їхні послідовники, головно американці та японці.

Більшість народів землі це недорозвинені. Вони не зуміли в кожному поколінні розпізнати своїх творчих одиниць, що обдаровані продуктивним розумом і перейняти від них їх досвід. Це ж бо вимагає зусилля, яке приходить тяжче здійснювати, ніж діяти під впливом істеричних почувань та очікування чуда. Тому навіть у наші часи багато народів не спосібні прокормити себе, наприклад, в Африці.

Тепер хочу пояснити, що я розумію під поняттям: віра, відвага і витривалість.

Почуття спільноти поколінь (що в нові часи називається нацією) постає при великих спільних зусиллях, виконання яких дає почуття гордости із успіху. Тут ідеться про величаві твори, які вимагають більшої кількости співтворців у двох плянах: теперішньому (синхронному) і в минулому або майбутньому (діяхронному). Великі катедри у Західній Европі будовано сотнями років, наприклад, відомий собор у Кельні (Західня Німеччина) почато будувати у 873 році, а закінчено його у 1880 році.

Щоб створити такий шедевр архітектури треба було мати людину з величавою відвагою і візією. Але без людей, що перейняли б здійснювання цього пляну із оправданою вірою в те, що це величаве діло і заслуговує на підтримку та співпрацю, всі задуми остались би несповненою мрією. А тому, що плян вимагав століть для реалізації, передумовою його виконання була витривалість у дії цілої низки поколінь, що одно від одного переймали творчу естафету.

Візія з відвагою на риск, віра в успіх великого пляну і витривалість у дії розрахованої на століття — це не тільки передумова будови величавого собору у Кельні, це основні елементи для всякої творчости розрахованої на вічність у людському розумінні того слова.

Успішні народи це власне ті, які виростили собі відвагу на риск, віру у розпочате діло та витривалість до його закінчення.

Кожен з нас знає із власного досвіду як тяжко є здобути довір'я в англосакса або жида. Бож заки вони переймуть якийсь плян, вони всебічно його вчать, продискутують холодно його позитивні і неґативні сторони, провірять чи даний плян має сенс і чи його можна реалізувати. Але як рішення приймуть, вони, опираючись на фактах вірять у його здійснення; переймають увесь риск і витривло, послідовно виконують плян, як треба, то й протягом кількох ґенерацій.

Зате українців є дуже легко захопити навіть найбільш нісенітним пляном. Вистачить промовити до серця, вдарити на патріотичну ноту, і ніхто (або дуже мало людей) не обдумує проєкту всесторонньо, а зразу ним захоплюється. А це ж наш славний „солом'яний вогонь". Після прийнття рішення приходять дуже скоро сумніви і страх перед риском. А тому, що рішення запало без знання справи, нічим необосновані „татарські вісті" паралізують віру і відбирають витривалість та послідовність, без яких жадне велике діло не може бути здійснене.

Брак віри, відваги та послідовности є головною причиною наших національних невдач. Тому, бо ми ніяк не можемо навчитися керуватись розумом при робленні великих рішень; ми або кидаємось з мотикою на сонце, або постійно міняємо наші рішення.

Ось, хоч би взяти під увагу справу нашого відношення до християнської віри і порівняти його із поступованням поляків.

При всіх своїх негативних прикметах, поляки зуміли виробити в себе відвагу на риск, віру в свою справу і витривалість у дії. Коли Мєшко І рішив у 966 році прийняти католицьку версію християнства він діяв цілкому розумово; бачив майбутність власне того обряду. І прийнявши рішення, поляки були послідовні і вірні католицькій Церкві. Вони розуміли, що творення свого ґетто в системі вселенської Церкви, обмежить їхній вплив на всесвітні справи. Вірність своєму обрядові і витривалість у ньому зв'язали польський народ з його Церквою, яка, будучи всесвітньою, стала теж національною. Католицька Церква стала спільним знаменником для всіх поляків, стала основою їх національного буття. І в часах коли польська державність перестала існувати, або — як сьогодні, — коли поляки підпали під чужу зверхність, їхнє національне буття виявляється в їхній Церкві, яка є вселенською. Навіть московські большевики, які так вирафінувані у роз'єднуванні націй, натрапили на мур, з яким не можуть дати добі ради. Це мабуть, не припадок, що в теперішню тяжку долю польського народу, поляк став Папою римським і тим самим могутнім речником польської справи на міжнародній арені.

Згідно з літописом, Володимир прийняв християнство 988 року із Царгороду не в наслідок рішення базованого на доцільності, а з емоційних причин. Він послухав своїх послів, які перевірювали віру, тільки тому, бо їх захопила музична сторінка церковної відправи. Але в його наслідників появились скоро сумніви: Ярослав пробував своєрідну автокефалію. Його ж внук Ярополк — Петро прийняв корону з рук Папи Григорія VII. З того ж часу почалось постійне хитання (як це слушно окреслив відомий історик Церкви проф. Ярослав Пелікан минулого року на конференції присвяченій Митрополитові А. Шептицькому, в Торонто): ми поверталися до Царгороду, щоб знову встановляти унію з Римом, знову переходили на Царгородське православ'я, опісля прийняли зверхність московського патріярха, відновляли автокефалію і т.д.

При браку єдности серед нас, большевикам було відносно легко зліквідувати всі українські Церкви.

Українська Церква як одне тіло, яке б можна порівняти до польської Церкви — не існує. Навіть на еміґрації маємо цілу ґаму як католицьких, так і православних та протестантських груп.

Життя людей, як і всієї природи, повне непередбачених негод та катастроф. При великих ґураганах тільки дерева із корінням врослим глибоко в землі можуть врятуватися.

Те саме з людьми. Люди тратять свою ідентичність. Вони як роботи переймають ідентичність і душу людей із свідомістю. Я вже підкреслював, що немовля стає членом спільноти, переймаючи досвід усіх попередніх поколінь. Ізраїльський політик Ґольда Меїр це ясно висловила: як росіянка, вона мала досвід від 1896 року, тобто від народження; як американка — її досвід був ще коротший, бо тільки від 1908 року, тобто її іміґрації до Америки; але її досвід як жидівки — вирішальний у її житті, бо він обіймає понад п'ять тисяч років. Тому найбільший подвиг, на який українська спільнота може і повинна здобутися на порозі другого тисячоліття — це зібрання і видання як в оригіналах, так і перекладах усіх оригінальних творів досекулярної творчости українського генія.

Тому корпус досекулярної української творчости мусить мати перший і основний пріоритет у нашому всенаціональному плянуванні.

Олекса Біланюк
Професор Свартмор-коледжу

Ісаєвич про Гарвардський Проєкт

В Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії відбувається багато видатних імпрез. Між ними була зустріч в неділю 8-го квітня 1990 року з д-ром Ярославом Ісаєвичем,— та подія особливо чітко зарисувалася в моїй пам'яті. Д-р Ісаєвич, директор львівського Інституту Суспільних Наук і заступник голови відновленого у Львові Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ), є одним з чільних знавців історії української культури. Д-р Ісаєвич приїхав до Філядельфії з Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ), де він перебуває у науковому відрядженні. У Гарварді він працює над підготовою видань давньої української літературної спадщини у серії „Гарвардська Бібліотека Українського Письменства". Д-ра Ісаєвича супроводжав д-р Роман Процик, молодий хемік-науковець, що присвячує ввесь свій вільний час дальшому розвиткові УНІГУ. Зустріч відкрила д-р Стефанія Бережницька, голова Філядельфійського комітету Гарвардського Проєкту. Д-р Мирослав Лабунька, професор історії в Університеті ЛяСаль, представив гостей з Гарварду численній публіці.

Д-р Ісаєвич почав свою доповідь вникливим розглядом співчинників національного відродження України. Головною передумовою такого відродження він вважає віру народу у своє майбутнє. Оцю віру цілеспрямовано підривали спершу царизм, та опісля сталінізм і брежнєвізм. Щоб вірити у своє майбутнє, народ мусить бути свідомий свого минулого. Тому наше минуле нам відбирали і суворо карали тих, що відважувались його відстоювати. У висліді велике число українців жалюгідно мало знає про своє минуле і вважає свою рідну мову „безперспективною". Лише завдяки „перебудові" й демократизації (хоча і обмеженій), після довгих-довгих років відчаю і безнадії, дослідження надбань української культури мають можливість піднестися в Україні з провінційного на світовий рівень. Але, як підкреслив д-р Ісаєвич, кожна повноцінна наукова праця мусить бути основана на першоджерелах. Такі джерельні українознавчі твори під сучасну пору в більшості є недоступні ширшому колу дослідників, а коли й доступні, то в російських виданнях, де супровідні коментарі часто представляють їх у викривленому дзеркалі. Це головно відноситься до ранніх українських текстів і літописів, які безцеремонно привласнювала собі імперська Москва.

Д-р Ісаєвич висловив своє глибоке призання науковцям УНІГУ за те, що вони за ініціятивою професора Омеляна Пріцака взялися за монументальне завдання видати наші ранні тексти і літописи, та видати їх у трьох видах: (1) факсимільним фотодруком оригіналів, (2) сучасною українською мовою, і (3) в англійському перекладі. Це відкриє двері до джерельних досліджень нашого минулого не лише українським вченим, але і славістам-медієвістам у всьому світі. Тому що за виданням цих творів стоїть світовий авторитет Гарварду, до співпраці над їхнім виданням радо приступила низка видатних славістів не-українців, таких як М. Геппель, П. Голлінґворт, Е. Кінан, Г. Лунт, Р. Піккіо, Г. Роте, І. Тахіаос, Дж. Фезерстон, та інші, не менш заслужені— годі усіх перечислити.

*) Шість томів Гарвардської серії ранніх українських творів уже появилося і їх можна було подивляти на виставці, що супроводжала зустріч. Д-р Ісаєвич заохочував слухачів набувати ці томи для своїх особистих бібліотек. Він вважає, що видання гарвардської україністики стануть цінним доповненням особистих бібліотек не лише спеціялістів, але усіх любителів української культури. Беручи під увагу, що тираж кожного тому обмежений до 1500 примірників, можна бути певним, що вже в незадовгому часі ці видання наберуть значної бібліографічної вартості.

Гарвардський почин вже приносить рясні плоди. Він вивів україністику на найвищий світовий рівень. На Україні застійні сили обмежують приділ паперу на друкування всього, що причиняється до піднесення національної свідомости й почуття повноцінности українського народу. Тому треба радіти, що приклад досягнень гарвардської україністики захопив багато молодих, талановитих науковців України включитися в лави дослідників, які всупереч усім труднощам і перепонам присвячують свої зусилля, щоб відкрити перед українським народом його багатовікову літературну і культурну самобутність. Це єдиний певний шлях, яким можна визбути наших зросійщених земляків їхнього почуття меншвартости і надхнути усіх мешканців України вірою у багатонадійність її незалежности у недалекому будучому.

Після виступу д-ра Я. Ісаєвича у своєму слові д-р Роман Процик зосередився над великим відгомоном, що його наш гарвардський проєкт знайшов у чужинецькому науковому світі. Цитуючи з рецензій, д-р Процик вказав не велике признання, яке український Гарвардський проєкт знаходить серед західних та східньо-европейських славістів. Як пише П.А. Ролланд з Університету Альберти: „*Гарвардська бібліотека вчасної української літератури* це завдання Геркулеса; коли воно завершиться, воно становитиме велетенський вклад у слов'янознавство взагалі та у східньо-европейську медієвістику зокрема... Публікуючи ці твори, Український Науковий Інститут Гарвардського Університету не лише постачає матеріяли для наукових досліджень цілої низки ділянок, але і зберігає у доступній формі культурні перетворення часів, що були свідком вилонення новітньої української культури." Відносно голосів із Східньої Европи, д-р Процик ствердив, що вони не лиш сповнені подиву для українського гарвардського проєкту, але подекуди навіть відкрито висловлених заздрощів.

Д-р Процик розказав також про технічні проблеми, що їх доводиться переборювати у праці над часто нечіткими оригіналами та примітками. Він з признанням вказав на щораз то значнішу співпрацю між УНІГУ та вченими з України, головно в упорядкуванні першоджерел та їх перекладів на сучасну українську мову. Оця співпраця зумовлена глибоким зрозумінням далекосяжної важности гарвардського проєкту. Ось що про це написав у київській „Літературній Україні з 3.XI 1989 доктор філологічних наук Олекса Мишанич: „Важко переоцінити значення „Гарвардської бібліотеки давнього українського письменства", як першоджерела. Ми цілком погоджуємося із цим способом публікації давніх текстів, що його розпочав Гарвардський університет, вважаємо, що на даному етапі він є оптимальним. Нині найважливіше — зберегти пам'ятки, дати їх в руки бодай спеціялістів, твердо ввести духовні надбання українців у коло духовних цінностей інших народів. „Гарвардський проєкт" сприяє тому, що вчені всього світу зможуть ознайомитися з корпусом літе-

(Закінчення на стор. 6-ій)

Визначний спонзор видань Гарвардського Проєкту

Юлія Полянська, дочка Івана і Марії Вісліцьких, зі села Чистогорб повіт Сянік, Лемківщина, прибула до ЗСА 1953 року з братом Іваном Полянським, який народився 3-го січня 1921 року в тому ж селі, а помер 1989 року, жертвує 75,000 дол. на видання трьох томів досекулярної творчости Гарвардського Проєкту в пам'ять брата Івана.

Св. п. Іван Полянський незвичайно свідома і активна в громадських організаціях людина, а головним чином в Організації Оборони Лемківщини, був сином також активного батька Івана у т. зв. Команецькій Республіці, у часі Визвольних Змагань, яка злучилась із Західньою Українською Народньою Республікою, боронячись перед наступом польських шовіністичних сил

Члени Комітету Гарвардського Проєкту з Юлією Полянською. Стоять зліва: В. Ворох, С. Хемич, Я. Пастушенко, Д. Кордуба, О. Пріцак, Ю. Полянська, С. Ворох.

Д-Р ОЛЕКСІЙ МИШАНИЧ, ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА, АН УССР, ПРО ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОЄКТ

Висловлюю щиру подяку від імені Інституту літератури ім. Шевченка Академії Наук України і його відділу давньої української літератури, за можливість зустрінутись і обговорити справу спеціяльної праці над Гарвардським Проєктом. Я не знаю в світовій україністиці більш важливої проблеми як це монументальне наукове видання. Ми в Україні дізнались про Проєкт три роки тому, коли побачили його проспект і внесли ... рому ми мали змогу познайомитись з першим томом творів Мелетія Смотрицького, і тільки в червні 1988 року під час другого українсько-американського симпозіюму в Києві було укладено попередню домовленість про участь Академії Наук у Проєкті. Таким чином, з червня минулого року я і мій колега Ісаєвич стали членами редколеґії цього видання і включилися в роботу. В моїй статті, яка недавно з'явилася в „Літературній Україні" підкрес-

(Закінчення на стор 6-ій)

ДО ПРАГИ ПРИБУВ з офіційною візитою міністер закордонних справ Південно-Африканської Республіки Рольоф Фредерік Бота. Чехо-словацьке пресове аґентство ЧТК повідомило, що у програмі його візити є передбачені переговори з міністром закордонних справ Чехо-Словаччини Іржі Дінсбіром і президентом країни Вацлавом Гавелем. Чехо-Словаччина зацікавлена розвитком торгівлі з ПАР, щоб поправити свою економіку.

Допоможім Любі Часто

Тому два місяці приїхала до Америки 12-літня дівчинка Люба Часто з родичами з України, котрій потрібна медична допомога в американських шпиталях. Люба шукає порятунку від важкої недуги серця.

Шість років тому Люба перейшла одну операцію, що врятувало їй життя, але тепер потрібна друга і скомплікована операція, котрої не можуть зробити ніде, тільки в Америці.

Родина Часто перебуває в Бостоні й очікує медичних спонзорів з бостонських шпиталів.

Батьки Люби — українські письменники і журналісти, раді б прислужитися українській громаді в Америці своїм професійним досвідом. Але тепер родині

Л. Часто

Часто потрібна конечна фінансова допомога. Отже, звертаюсь до наших установ, всіх організацій, кредитівок і людей доброї волі, як рівнож до Українського Народного Союзу і всіх його відділів і округ: поможім родині Часто і полегшім їхнє перебування під час лікування їхньої донечки.

У Бостоні відкрито Фонд Допомоги Любі Часто, число конта 662. Просимо надсилати допомогу на адресу: Ukrainian Fraternal Federal Credit Union, P.O. Box 185 West Roxbury Post Office, Boston, Mass. 02132-0185

Володимир Гетьманський
секретар 374-го Відділу УН Союзу і голова Окружного Комітету Нової Англії.

Конференція українських кредитових кооператив Америки

Цьогорічна осіння конференція українських кредитівок відбулася в Медісоні, Вісконсен, 2, 3 і 4 листопада. В цьому місті знаходиться централя 15,100 кредитових кооператив Америки. Українські кредитівки, згуртовані в Централі Українських Кредитових Кооператив (ЦУКА), вже вдруге відбули свій з'їзд в цьому осередку, будучи єдиним етнічним з'єднанням, яке провід американських кооператив вітав у себе із щирою гостинністю.

Голова ЦУКА Володимир Гупалівський, відкриваючи з'їзд, представив голову Централі Р. Свободу, який теплими словами висловив своє задоволення з присутності українських кооператорів.

Д-р Р. Гайнц, президент Обезпеченевого відділу Централі, професор університету, автор книжок, людина міжнародної слави в свому фаху, висловив признання українським кредитівкам, свідомий того, які були їх початки і які є їх досягнення сьогодні. Було цікаво довідатися від нього, як живо слідить провід американських кредитівок за розвитком подій у центральній та східній Европі. Тепер наступає там приватизація економічної системи, що допускає відродження кооперативного руху в тих державах. В тих справах він побував у Польщі й Мадярщині, де вже багато праці зроблено в тій цілі. Закликав українські кредитівки зацікавитися питанням відродження кооперативного руху в Україні. Він уважав, що з нашої сторони повинно бути встановлено щось в роді „Піс Кор", щоб допомогти в початковій стадії організації кредитівок. Якщо ходить про відносини на внутрішньому ринку, то небувалий ріст сили кредитівок не в смак банкам, які стараються обтяжити кредитівки податками та деякими обмеженнями, що в наслідках було б некорисним для членів кредитівок. Він закликав на місцях впливати на своїх конґресменів і сенаторів, щоб не допустили до ухвалення тих законів.

Пітер Маріон, директор технічних програм при Світовій Раді кредитівок, яка об'єднує 36,526 кредитівок із 77 мільйонами членів та 177 більйонів дол., вказав, як далеко зайшов розвиток кредитівок за останні 150 літ. Цей феноменальний ріст є наслідком того, що вони стали догідним джерелом кредиту і місцем збереження ощадностей для небагатого населення. Не маючи на цілі осягнути якнайбільше зиску, вони запевняють своїм членам високу дивіденду від ощадностей та дешеві позички. Час випробував їх доцільність та їх вмілість достосуватись до різних правних, культурних та економічних обставин, що запевняє їм постійний ріст.

Д-р Олег Гаврилишин, економіст, блискучий промовець, добре ознайомлений з сучасним економічним становищем України, застановлявся над можливими економічними угрупованнями у Східній і Центральній Европі. Розвиток політичних подій в Совєтському Союзі дозволяє його республікам, як і сателітам, входити окремо в торговельні зв'язки з іншими державами, так що, залежно від доцільности і користей, окремі держави будуть творити вигідні для себе економічні бльоки.

Візія майбутнього була темою доповіді Марти Кліволенд, працівниці університетської кредитівки. Вона дораджувала „пересунення" влади видавати децизії „згори" на ширші кола командної верстви, а також усвідомити собі дійсну місію та ціль існування кредитівок. Радила застановитися над такими поняттями як якість, посвята для праці, вдоволення, навчання, краща українська майбутність, почуття відповідальности, пошана громади. Усвідомлення та застосування тих понять у праці доведе до кращої обслуги та кращих досягнень.

Оригінальною була сесія, проваджена психологом, яка складалася з кількох рухливих, спільних вправ, в яких брали участь усі присутні, які виявляли доцільність змін встановленої рутини, шукання нових способів спільної праці та потреб довір'я до співпрацівників.

На цьому з'їзді, перший раз був також представник кооперативного Руху України Юренець. Він характеризував загальне економічне становище України, яке далі залежне від постанов Москви. Але кооперативи реґулює місцева влада. Вправді намагання деяких кооператив використати недостачу товарів, підвищуючи надмірно ціни, довело до того, що слово кооператива стало ненависним і народ уважає шкідливим. Все ж таки їх треба організувати і в тому напрямі край очікує допомоги діяспори, не забуваючи про те, що наша кооперація в Америці прийшла з краю. Хай повернеться тепер туди.

Володимир Баран

40 років ОДУМ Чикаґо

На початку серпня 1950 року молодь батьків зі східніх та центральних земель України створила в Чикаґо філію ОДУМ. Цього року, 3 листопада, зійшлася велика одумівська родина Чикаґо, щоб відзначити своє 40-річчя. Через ряди ОДУМ пройшли сотні молоді. Одумівці були разом у школі українознавства на сходинах, таборах, зустрічах, з'їздах, в мистецьких одиницях, разом подорожували по Америці та Европі.

Філія ОДУМ Чикаґо впродовж свого існування була однією з найактивніших. У 60-ті роки мали дві співочі групи дівчат, струнну оркестру, струнний ансамбль, танцювальну групу та ансамбль бандуристів. Впродовж десяти років влаштовувалися щороку успішні концерти для ширшого кола громадянства в школі Шопена. Філія має свій дім, яким опікується корпорація „Свобода", а жіночий відділ Товариства Одумівських Приятелів дає фінансову допомогу філії.

Ювілейний бенкет відкрив Володимир Косогор — голова філії, а вечором провадив Андрій Скиба. На свято приїхали одумівці з Канади, Мишиґену, Індіяни та Міннесоти. Андрій Смик, заступник голови ЦК ОДУМ, вітав від централі, Віра Петруша — від ОДУМ Дітройту, Олександер Полець, голова ТОП Америки,— від філії в Міннеаполісі та ТОП, Марія Сарахман від СУМА, Олексій Пошиваник від каси „Самопоміч", Павло Коновал, який очолює одумівський відділ УБСоюзу,— від окружних відділів, письмові привіти прислали Микола Француженко, колишній голова ЦК ОДУМ, теперішній керівник української секції „Голосу Америки", Пласт, подружжя Самбірські та ін. На виховні потреби філії ОДУМ склали пожертву: „Самопоміч" — 1,000 дол., Вол. Косогор — 315, Володимир Котенко — 250, Український Братський Союз — 100, Марко Пошиваник — 50, Ст. Самбірський — 40 та К. Баран — 25.

Серед присутніх були майже всі особи, що очолювали філію: Олександер Луппо, Павло Коновал, Олексій Пошиваник, Олексій Коновал, Микола Скиба, Василь Коновал, Віктор Войтихів, Микола Сідельник, Володимир Коновал, Андрій Скиба та Володимир Косогор. Деякі керівники мистецьких одиниць філії, як Микола Осовський та Григорій Китастий, що очолював ансамбль бандуристів в 1964—1967 роках, відійшли в інший світ, Анатолій Степовий живе в Арканзасі, а решта були присутні на бенкеті, а це: Анатолій Луппо, Віктор Войтихів, Олексій Пошиваник, Євгенія Косогор, Дмитро Грушецький та Василь Деркач. Струнний ансамбль, що існує з 60-их років, а з 1971 р. ним керує В. Войтихів, виступив на бенкеті з трьома точками. В ансамблі тепер грають Дарка Попович, Олена Барабаш, Дора Турула, Володимир Мацкевич, Микола Семітко, Петро Осійчук та Віктор Войтихів.

На двох екранах було висвітлено діяпозитиви (слайдс) з сорокарічної активности членства. До танців до пізньої ночі грала оркестра „Нове покоління" з Канади.

Око

Дніпропетровці...

(Закінчення зі стор. 1)

ти подібні групи сприяння для інших областей. Адже це, може, наша остання нагода здобути волю Україні.

Члени групи сприяння вкладають багато енергії і праці для допомоги Україні. Зокрема Софія Лонишин розповсюдила різдвяних карток на суму 2,400 дол., як також і Марія Цісик, Раїса та Іларіон Хейлики, В. Несенюк, Димтро Корнієнко.

Особливу подяку складаємо власниці Скоп Травел агенції Марії Гельбіг, яка допомогла перевезти вантаж в Україну швайцарською летунською лінією Свісейр, що безкоштовно перевезла апаратуру в Україну.

Якщо хтось бажає допомогти Дніпропетровській області, просимо висилати пожертви на наше конто у Кредитівці св. Андрія в Бавнд Бруці ч. 2913, Ukrainian Support Group for Dnipropetrovska oblast, P.O. Box 375, South Bound Brook N.J. 08880.

На вічну пам'ять В. Гаврилюка

Українська громада в Джерзі Ситі потерпіла важку втрату, коли 6-го жовтня цього року відійшов у вічність наш довголітній друг та відданий громадський і союзовий діяч св. п. Василь Гаврилюк, близький багатьом нам у Джерзі Сити приятель.

Доля звела мене із В. Гаврилюком багато років раніше.

Зустрілись ми з ним вперше як полонені, колишні вояки польської армії в німецькому 4-му Сталяґу в Маґдебурзі, Саксонія. Було — це 20-го листопада 1939 року, і від того часу ми майже не розлучалися, бо були в таборі полонених, а після того на праці в Німеччині, близько себе.

В німецький полон попав я вже 14-го вересня 1939 року біля Кракова, де було більше таких як я українців, які не по волі боронили Польщу і також не понашій волі стали полоненими Третього Райху.

В Сталяґу працював В. Гаврилюк, уродженець Волині, в більшості надворі, а мені припала була праця кравецького майстра в будинку, де моїм обов'язком було направляти одяги та коци полонених. Кожного дня, після закінчення праці на полі, В. Гаврилюк приходив до нас і ми завжди ділилися між собою харчами (навіть зупою) та папіросами. Саме в цих справді важких для полонених часах можна було належно пізнати та оцінити гарний характер В. Гаврилюка.

В травні 1941 року всіх нас звільнили з полону та перевезли на працю цивільних робітників в Німеччині. Тоді ми далі працювали разом на полі, в тому і на копанні буряків, аж до закінчення війни в травні 1945 року.

До таборів скитальців, якими спершу займалася та опікувалася УНРРА, а потім ІРО, прийняли нас усіх українців, колишніх полонених, а останньо робітників у Німеччині. Так ми опинилися разом з В. Гаврилюком в таборі скитальців в Галлендорфі, де Василь познайомився, а тоді одружився з Галиною, вивезеною на працю до Німеччини, українкою із східніх областей.

Перебували ми разом долю і недолю таборування в Галлендорфі аж до часу нашого виїзду до Америки. І знову ж тут, в Америці, доля нас наново звела в нашій українській громаді в Джерзі Сити. В. Гаврилюк жив всі роки у Джерзі Сити, був активним членом української громади, зокрема в ОО ЧСУ та в українській католицькій парафії свв. Петра і Павла. Він також, як вірний друг своєї дружини Галини, допомагав їй у громадській та союзовій праці, бо Галина була зокрема активною в праці УНСоюзу, в Окружній Управі та у 170-му відділі, де вона займала різні пости, в тому теж пост секретаря.

Українська громада Джерзі Сити вшанувала покійного численною участю в Панахиді і в похороні, висловлюючи свою вдячність за його працю для громади та за його довголітню дружбу з товаришами долі й недолі в мандрівці по світі.

Нехай вільна земля Вашінґтона буде йому легкою, а пам'ять про нього вічною!

Микола Шеремета,
секретар 70-го Відділу УНС

ПРЕСОВІ АҐЕНТСТВА повідомили з Москви, що захоплювачам літака не вдалася спроба скерувати літак за кордон. Об'єктом захоплення тим разом став пасажирський літак Аерофлоту ТУ-54, який летів з Ленінграду до Львова. Один з пасажирів, 18-річний Міхаїл Грачов, передав стюардесі записку з погрозою зірвати бомбою літак, якщо пілоти не змінять курсу і не приземляться у Швеції. На покладі літака знаходилось 143 пасажирів. Пілоти змінили курс і фактично обманули недосвідченого захоплювача та приземлились на совєтській території в Білорусії. Ґрачова схопили аґенти КҐБ і міліціонери на летовищі в Мінську. Також ніхто не був поранений з пасажирів.

Прем'єр-міністром...

(Закінчення зі стор. 1)

кулаком, хоч добре бачив, що вона вагітна. Інші громадяни засвідчують, що Григор'єв провокував бійку та нацьковував вірних РПЦ на вірних українських Церков біля собору св. Софії у Києві після приїзду в Україну Патріярха Мстислава.

Третю демонстрацію влаштували на Хрещатику приватні таксівкарі, які на короткий час тисячами авт заблькували Хрещатик, вимагаючи додаткових купонів на купівлю бензини і намагалися штурмом взяти приміщення Київської Обласної Ради. За словами В. Чорновола, наведеними в газеті „Известия" з 13-го листопада, приватні таксівкарі заробляли до 800 рублів місячно, а інформували, що нібито заробляють лише 150-160 рублів. Отже купони їм видали з розрахунку на ці 150-160 рублів. Таким чином, приховування справжніх заробітків обернулося проти них самих. В. Чорновіл також пояснив, що купони не ідеальний вихід зі складної ситуації, але це є несміливий крок в бік національної валюти. У Львові хліб, городину і молочні продукти продають без купонів.

Д-р Олексій Мишанич...

Закінчення зі стор. 4

лено високу оцінку громадськости для гарвардських видань.

Видання сьоми томів, з яких шість вже вийшли у світ, ми розцінюємо як справді творчий подвиг української спільноти поза межами України. Ми знаємо скільки труду і величезних коштів вкладено. За рік, що проминув від того часу як ми включилися до цього видання, я хотів би Вам позвітувати, що ми зробили. Що нам треба зробити і які виникають проблеми. Насамперед, ми маємо вже мікрофільми кількох томів готових до видання, як також і готові до видання чергові томи. Зокрема, мікрофільм Щоденника Якова Марковича. Це дуже важливий документ економічного і культурного життя України першої половини 18-го століття, обсягом на три томи, приблизно три тисячі рукописних сторінок. Друкованою була десь приблизно третина щоденника, в чотирьох томах, з яких три томи вийшли у скороченому російському перекладі як додаток до „Київської Старовини", а один том у Львові у серії „Пам'яток давньої української історії". Увесь Щоденник, мені здається, можна б тепер видати також у трьох томах. Слід подумати хто напише до нього передмову і хто буде перекладати його на сучасну українську мову. Так само є вже у розпорядженні редколеґії мікрофільм ілюстрованих подорожніх записок Василя Григоровича-Барського, а теж практично готовий до друку том, що міститиме репродукцію славного козацького літопису Граб'янки. Передмову до нього пише Юрій Луценко, співробітник Інституту літератури.

Далі, ми привезли мікрофільми „Хроніки Леонтія Боболинського", приблизно 1200 до 1300 сторінок рукопису, який ще не видавався. Він охоплює історію України від найдавніших часів до початку 17 століття. Хроніка Тоеодзія Сафоновича також готова до видання. Це теж хроніка 17 століття. Її упорядковує і готує до друку член Археографічної комісії з Дніпропетровського Університету проф. Юрій Мицик.

Ми можемо запропонувати ще видання „Пересопницького Євангелія", одного з перших перекладів Святого Письма на українську літературну мову. Це чудова рукописна книга, яка була виконана в 16 столітті у Пересопниці, на Волині і до цього часу ніколи не була видана.

Найважливішим питанням для нас є серія перекладів на українську мову. Дотепер не вийшов ще жоден український переклад. Поки що у нас є переклад Руського літопису, який виконав проф. Леонід Махновець з Києва. Він був публікований в Києві накладом п'ятдесят тисяч і моментально розійшовся. На ті речі є у нас величезний попит. Махновець передав копію свого перекладу до диспозиції Гарвардської Бібліотеки. Він пропонує деякі зміни і оформлення перекладу. Цей тому літопису ми вважаємо готовим до друку, і Махновець пише до нього передмову, яка буде готова на кінець лютого наступного року.

Далі, готовий у нас переклад літопису Самійла Величка; його зробив відомий письменник Валерій Шевчук. Перший том був опублікований в журналі „Київ", а тепер його книжкове видання готується у видавництві „Дніпро". Заплановано видати його в 1990 або 1991 році, а ми пропонуємо щоб видати його ще крім того в нашій серії. Він перекладанний за тим вже принципом, що „Літопис Руський", і в ньому такий же науковий апарат і передмова. Щодо перекладу літопису Граб'янки, якщо ми будемо видавати його найближчим часом, то Юрій Луценко, (який написав передмову до факсимільного видання), береться також за переклад літопису на сучасну українську мову. Також є ще у нас „Густинський Літопис" величиною 26 аркушів друку, який разом з „Синопсисом" дав би порядний фаховий том. Таким чином ми пропонуємо зараз п'ять готових перекладів на українську мову.

Київ і Львів можуть дуже швидко підготовити твори Інокія Ґалятовського. Співробітниця Інституту мовознавства при Академії Наук, Іна Чепіга, могла б підготувати видання і написати передмову до нього. Далі, ми пропонуємо видати Лазара Барановича у двох томах: поезія польськомовна, а проповіді („Меч духовний" і „Труби словес проповідних") українською мовою. Це видання може підготувати й написати до нього передмову Ростислав Радишевський. Стародруки й рукописи Лазара Барановича зберігаються в Центральній Науковій Бібліотеці Академії Наук в Києві. Творчість Івана Вишенського перекладена на українську мову Валерієм Шевчуком. Також можна приготоити твори Івана Величковського і Климентія Зіновієва, двох найбільших українських поетів на переломі 17 і 18 століть. Їхні рукописи є в доброму стані і наші мовознавці могли б ними зайнятися. Отже ми пропонуємо редакційній колеґії від десяти до дванадцяти томів — цінних джерел духовости українського народу, історії української культури і історії української літератури.

Особливо важливі факсимільні видання бо вони передають текст найточніше, без будь-яких перекручень. Наш обов'язок об'єднати всі сили українського народу в Україні і діяспорі, щоб протягом кількох років завершити цей великий творчий подвиг.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки
НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів у тій справі не будеться відписувати.

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

Збагачення...

Закінчення зі стор. 3

Бемка із Гюстону — це 21 графічний твір Павла Ковжуна. Здебільшого — оформлення обкладинок до книжок.

Мистець Андрій Бокотей із Львова подарував музеєві свій виріб із скла — декоративну вазу. Твори Андрія Бокотея експонувались на міжнародних виставках у багатьох містах Европи.

Мистець з України Іван Марчук подарував Музеєві полотно „Мислитель", 1989 р. Маестро Михайло Мороз подарував свій пейзаж останніх років. Іванна Ліщинська із Філядельфії — ікону Володимира Пещанського „Христос - учитель". Панство Анна і Роман Максимовичі закупили для Музею монотипію Р. Романишина „Переоцінка цінностей".

Ісаєвич...

Закінчення зі стор. 4

ратурних пам'яток українського народу і оцінити його реальний внесок в історію світової культури".

Українське суспільство в діяспорі може гордитися, що воно зрозуміло основну вагу науки для відродження української нації і своєю подивугідною жертвенністю уможливило створення – на одному із заслужено найславніших університетів світу— трьох катедр українознавства та українського наукового інституту. Всесвітнє значення українського гарвардського проєкту, що його здійснює УНІГУ є доказом, які рясні плоди вже принесли і дальше приносять наші датки. Про це вже добре знають і на Україні та навіть в пресі шанують нас за це. Можна надіятись, що доцент львівської консерваторії Ю. Ясиновський говорить за всіх свідомих українців, коли в журналі „Культура і життя" з 14. І. 1990 він пише: „Особливої вдячності заслуговують фундатори „Гарвардської бібліотеки", які взялися фінансувати цю благородну справу... Без їх активної допомоги ми не мали б таких багатих і ошатних томів цієї серії".

•) На день 23 червня 1990 появилося вже 9 томів. Ред.

● РОЗШУКИ ●

Родина з села Луги, а також Саша і Надя з Києва
шукають
ГРИГОРІЯ КІНЩАКА
сина Якима з села Бондурівка, район Чечельницький, народжений 1910 року. Писати на адресу:
Prof. Phillip Gillette
Old Dominion University
Norfolk, VA 23529-0088

Двоюрідний брат розшукує ЛОЄВИЧА ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА,
1924 р. народження та двох його сестер (імена невідомі). Проживали з батьками у Ню Йорку.
Батько, ЛОЄВИЧ ІВАН ЙОСИПОВИЧ,
1898 р. народження, народився в с. Погірці Дрогобицької обл. Працював у ресторані, чистив вікна. Помер приблизно в 1938 році. Мати родом з м. Бібрка Львівської обл. Зв'язок втрачено в 1938 р. Писати на адресу:
**Українська РСР
Львівська область
Стрийський район
с. Дуліби
вул. Будівельна, 1
Лоєвич Володимир Михайлович**

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

МАРІЯ ЛЯМПІКА, член УНС Відд. 5-го ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й., померла 12-го березня 1990 року на 71-му році життя. Нар. 21-го січня 1919 року. Членом УНС стала 1982 року. Залишила у смутку мужа Любомира, дочку Віру Лампіку-Ґайдоч з мужем Іваном. Похорон відбувся 15-го березня 1990 року на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.

СТАНІСЛАВА СВИНАРЕНКО, член УНС Відд. 372-го ім. Івана Франка в Плейнфілді, Н. Дж., померла 22-го вересня 1990 року на 80-му році життя. Нар. 31-го липня 1910 року в Ґаврич Руда, Польща. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку дочку Анну, зятя Василя, дві внучки: Любу і Оксану з мужами, одну правнучку і сестру в Польщі. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Лонишин, секр.

МАРІЯ УКРАЇНЕЦЬ, член УНС Відд. 498-го Т-ва „Дністер" у Ванкувер, Б.К. померла на 91-му році життя. Нар. 1899 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС стала 1929 року. Залишила у смутку три дочки: Ольгу Джін і Елсі. Похорон відбувся 30-го липня 1990 року на цвинтарі Вікторі Меморіял Парк в Саррі, Б.К.

Вічна Їй Пам'ять!

Алекс Карпінський, секр.

СТЕФАН БІЛОУС, член УНС Відд. 211-го на Статен Айленд, Н.Й., помер 29-го вересня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Золочеві, Україна. Залишив у смутку брата Ярослава Білоуса. Похорон відбувся 3-го жовтня 1990 року на цвинтарі св. Андія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

О. Германюк, секр.

МИХАЙЛО ЗЕДАЙЛО, член УНС Відд. 16-го Т-ва „Просвіта" в Спрінґ Валлей, Н.Й., помер 14-го жовтня 1990 року на 74-му році життя. Нар. 1916 року в Спрінґ Веллей, Н.Й. Членом УНС став 1989 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Джейн, синів Василя і Тому, братів Стефана і Володимира, четверо внуків та дальшу родину в Америці і на Україні. Похорон відбувся 17-го жовтня 1990 року на цвинтарі св. Антонія в Нанюет, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

● ПРАЦЯ ●

ПОШУКУЄМО ЖІНКУ
до опіки дітей шкільного віку та до легкої домашньої праці. Приватна кімната з лазничкою. Телфонувати на число
(201) 894--1895 веч.

■ REAL ESTATE ■

DELAWARE RIVERFRONT GEM

Exceptional year-round or weekend home. 90 minutes from NYC, 5 minutes from Glen Spey. Historic 1820's Canal Lock House, beautifully updated for comfortable living. Beamed living/dining room, large modern kitchen, pinepaneled family room with wet bar, 3 bedrooms, 2 full baths, wraparound porch with sweeping river views, cement basement, many storage areas, small outbuilding/studio. Set on stone-terrased hillside with seasonal waterfall, secluded from neighbors by surrounding deep woods. Near major highways. Historic quality and well cared-for condition like this is hard to find.
$249,000.

Call evenings:
(212) 673-7025

BUSINESS ● OPPORTUNITIES ●

●FUNERAL DIRECTORS●